

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет

ННІ прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна
Кафедра економіки промисловості
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма «Економіка підприємства»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**на тему: «Реалізація принципів сталого та інклюзивного розвитку в
діяльності ТОВ «Волиньхолдінг»**

ШИФР КРБ.ЕП.1.584А-03.2.2.

Здобувачки _____ Дуковської Я.І.

Керівник _____ д.е.н., проф. Дідух С.М.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «12» червня 2024 р., протокол № 15

Завідувач кафедри економіки промисловості _____ Олександр ПАВЛОВ

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна

Кафедра економіки промисловості

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність 051 «Економіка»

Освітня програма «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

«____» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Дуковської Яни Ігорівни

1. Тема роботи Реалізація принципів сталого та інклюзивного розвитку в діяльності ТОВ «Волиньхолдінг»

Затверджена наказом ОНТУ від 09.12.2023 р. № 584А-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи **05 червня 2024 р**

3. Вихідні дані роботи: наукові та науково-методичні публікації за темою роботи; характеристика та історія підприємства; звітність підприємства за два роки; методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи

4. Перелік питань, які потрібно розробити: 1) теоретико-методичні засади впровадження сталого та інклюзивного розвитку на підприємстві; 2) аналіз ефективності та перспектив розвитку господарської діяльності ТОВ «Волиньхолдінг»; фінансовий аналіз реального інвестиційного проекту на ТОВ «Волиньхолдінг»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) таблиць – 43, рисунків – 9.

6. Дата видачі завдання 31 січня 2024 р.

Керівник _____ проф. Дідух С.М.

Завдання прийняла до виконання _____ Дуковська Я.І.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Розробка теоретичної частини кваліфікаційної роботи	01.02.2024 – 29.02.2024	
2.	Характеристика та етапи господарської діяльності ТОВ «Волиньхолдінг»	01.03.2024 – 20.03.2024	
3.	Аналіз ринку холодних соусів в Україні	21.03.2024 – 05.04.2024	
4.	Аналіз та оцінка фінансово-економічного стану ТОВ «Волиньхолдінг»	06.04.2024 – 25.04.2024	
5.	Фінансовий аналіз реального інвестиційного проєкту на ТОВ «Волиньхолдінг»	26.04.2024 – 30.05.2024	
6.	Оформлення кваліфікаційної роботи	31.05.2024 – 02.06.2024	

Здобувачка-дипломник _____ Дуковська Я.І.

Керівник роботи _____ Дідух С.М

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка-дипломник _____ Дуковська Я.І.

АНОТАЦІЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра

КРБ містить 110 сторінок, 43 таблиць, 9 рисунків, список використаних джерел з 43 найменувань, 10 додатків.

Метою виконання роботи є дослідження стану та перспектив реалізації принципів сталого та інклюзивного розвитку на підприємстві, а також визначення їхнього впливу на ефективність управління та соціальну відповідальність бізнесу.

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступає процес впровадження та функціонування концепції сталого та інклюзивного розвитку в стратегії управління підприємством.

Предметом дослідження є практичні аспекти використання концепцій сталого та інклюзивного розвитку: принципи, механізми та підходи до їх впровадження у стратегію підприємства.

Завданням роботи передбачено дослідити сутність концепції сталого та інклюзивного розвитку; систематизувати стратегії та підходи до реалізації сталого та інклюзивного розвитку в підприємницькій діяльності; узагальнити досвід та перспективи впровадження сталого та інклюзивного розвитку на українських підприємствах; дослідити ринок холодних соусів України; представити характеристику ТОВ «Волиньхолдінг»; провести аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Волиньхолдінг»; дослідити застосування концепції сталого розвитку у діяльності компанії; обґрунтувати інвестиційний проект у контексті реалізації принципів сталого та інклюзивного розвитку в діяльності.

За результатами роботи сформульовані висновки та рекомендації щодо реалізації принципів сталого та інклюзивного розвитку в діяльності ТОВ «Волиньхолдінг».

Одержані результати можуть бути використані на підприємстві як заходи щодо вдосконалення його роботи

Рік виконання роботи 2024.

Рік захисту роботи 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТАЛОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	9
1.1. Сутність концепції сталого та інклюзивного розвитку	9
1.2. Стратегії та підходи до реалізації сталого та інклюзивного розвитку в підприємницькій діяльності	21
1.3. Досвід та перспективи впровадження сталого та інклюзивного розвитку на українських підприємствах	27
Висновок до 1 розділу.....	36
 РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВОЛИНЬХОЛДІНГ»	38
2.1. Загальна характеристика та етапи створення ТОВ «Волиньхолдінг».....	38
2.2. Аналіз ринку холодних соусів в Україні	44
2.2.1. Вплив мікро- та макрофакторів на діяльність ТОВ «Волиньхолдінг».....	44
2.2.2. Аналіз стану виробництва та урожайності сировини для продукції бренду «Торчин» в Україні	46
2.2.3. Аналіз ринку прянощів та приправ в Україні	49
2.3. Аналіз та оцінка фінансово-економічного стану ТОВ «Волиньхолдінг»	56
2.3.1. Аналіз технічного стану основних фондів на підприємстві	56
2.3.2. Аналіз складу, структури й динаміки оборотних коштів підприємства	57
2.3.3. Аналіз ефективності використання оборотних коштів	58
2.3.4. Аналіз зміни фонду оплати праці на підприємстві.....	59
2.3.5. Аналіз витрат на виробництво за елементами витрат	60
2.3.6. Аналіз рівня й динаміки фінансових результатів	61
2.3.7. Аналіз показників рентабельності підприємства.....	62
2.3.8. Аналіз фінансового стану підприємства.....	63

2.3.9. Аналіз складу й структури майна підприємства.....	65
2.3.10. Аналіз складу й структури джерел фінансових ресурсів.....	67
2.3.11. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства	68
2.3.12. Аналіз показників фінансової стабільності підприємства.....	70
2.3.13. Аналіз фінансових коефіцієнтів ліквідності підприємства	72
2.4. Застосування концепції сталого розвитку у діяльності ТОВ «Волиньхолдінг» ...	79
Висновок до розділу 2.....	82

РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ В ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВОЛИНЬХОЛДІНГ»	84
3.1. Основна ідея та обґрунтування ефективності впровадження проєкту.....	84
3.2. Розрахунок зміни повної собівартості нового продукту.....	85
3.3. Калькулювання витрат на одиницю продукції та розрахунок повної собівартості за проєктом.....	89
3.4. Розрахунок експлуатаційних витрат за проєктом.....	89
3.4.1. Розрахунок амортизаційних відрахувань за новим обладнанням.....	90
3.4.2. Розрахунок інших витрат	90
3.5. Розрахунок капітальних вкладень в проєкт.....	90
3.6. Оцінка економічної ефективності інвестиційного проєкту та його вплив на основні техніко-економічні показники підприємства	927
ВИСНОВКИ.....	99
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	101

ВСТУП

У сучасному світі питання сталого та інклюзивного розвитку стають не лише актуальними, але й стратегічно важливими для підприємств у всіх галузях економіки. Світові тренди та внутрішні виклики змушують підприємства шукати нові підходи до управління, базовані на принципах сталого та інклюзивного розвитку. Ці принципи виступають не лише етичними нормами, але й надають стратегічний напрямок управління, що має значний вплив на успішність бізнесу.

Актуальність теми сталого та інклюзивного розвитку у сучасному світі важко переоцінити через кілька ключових причин. Зростаючі проблеми забруднення довкілля, зміни клімату та вичерпання природних ресурсів ставлять під загрозу не тільки навколишнє середовище, а й економічну стійкість. Громадська свідомість щодо соціальної відповідальності підприємств зростає, вимагаючи врахування соціальних та етичних аспектів у діяльності бізнесу. Крім того, сталість та інклюзивність можуть стати джерелами конкурентної переваги, а також сприяти стимулюванню інновацій та розвитку нових підходів у бізнесі. Таким чином, впровадження принципів сталого та інклюзивного розвитку на підприємствах є необхідним кроком для забезпечення сталого розвитку України та світу. Концепція сталого розвитку передбачає створення системи управління, що збалансовано поєднує економічні, екологічні та соціальні аспекти розвитку підприємства. Ця концепція важлива для забезпечення фінансової стійкості, підтримки екологічної безпеки та соціальної відповідальності. Інклюзивний розвиток передбачає створення умов для повноцінної участі всіх груп населення у соціально-економічному процесі.

Впровадження концепцій сталого та інклюзивного розвитку сприяє забезпеченню фінансової стабільності та конкурентоздатності підприємств, їх ефективному функціонуванню на ринку та організації виробництва, спрямованого на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Це також призводить до створення нових робочих місць та поліпшення репутації бізнесу,

сприяючи зростанню загального добробуту. Механізм сталого розвитку дозволяє підприємствам адаптуватися до змін та постійно розвиватися, сприяючи економічному зростанню України. Ключовою метою сталого розвитку є пошук балансу між природокористуванням і соціально-економічним розвитком для забезпечення ефективного використання ресурсів, екологічної стабільності та покращення якості життя населення.

Інклюзивний розвиток покращує життя людей і систематично зменшує рівень бідності, оскільки забезпечує соціально вразливим особам доступ до потрібних товарів та послуг або пропонує справедливі та добре оплачувані можливості для працевлаштування. Для роботодавців це має численні переваги, включаючи більшу залученість працівників у командні процеси, оптимізацію взаємодії в колективі, покращення процесів прийняття рішень та збільшення продуктивності праці.

Метою даної роботи є дослідження стану та перспектив реалізації принципів сталого та інклюзивного розвитку на підприємстві, а також визначення їхнього впливу на ефективність управління та соціальну відповідальність бізнесу.

Для досягнення поставленої мети роботи сформульовано наступні завдання:

- 1) дослідити сутність концепції сталого та інклюзивного розвитку;
- 2) систематизувати стратегії та підходи до реалізації сталого та інклюзивного розвитку в підприємницькій діяльності;
- 3) узагальнити досвід та перспективи впровадження сталого та інклюзивного розвитку на українських підприємствах;
- 4) дослідити ринок холодних соусів України;
- 5) представити характеристику ТОВ «Волиньхолдінг»;
- 6) провести аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Волиньхолдінг»;
- 7) дослідити застосування концепції сталого розвитку у діяльності ТОВ «Волиньхолдінг»

8) запропонувати та обґрунтувати інвестиційний проект у контексті реалізації принципів сталого та інклюзивного розвитку в діяльності ТОВ «Волиньхолдінг».

Об'єктом дослідження є процес впровадження та функціонування концепції сталого та інклюзивного розвитку в стратегію управління підприємством.

Предметом є практичні аспекти використання концепцій сталого та інклюзивного розвитку: принципи, механізми та підходи до їх впровадження у стратегію підприємства.

У дослідженні використовувалися методи аналізу та узагальнення наукової літератури, класифікації та систематизації понять та підходів, а також аналізу прикладів реалізації концепцій сталого та інклюзивного розвитку на українських підприємствах.

За інформаційну базу були використані результати досліджень теоретичних аспектів концепції сталого розвитку, наукові публікації, монографії, інтернет-джерела, дані бухгалтерської звітності підприємств та дані відкритих джерел.

Отже, дослідження реалізації принципів сталого та інклюзивного розвитку на підприємстві має велике практичне значення для впровадження ефективної стратегії управління, забезпечення соціальної відповідальності та стійкості бізнесу в сучасних умовах.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТАЛОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Сутність концепції сталого та інклюзивного розвитку

Термін «сталий розвиток» виник у другій половині XX століття внаслідок зростаючої уваги до глобальних проблем, таких як забруднення довкілля, виснаження природних ресурсів, бідність, конфлікти, соціальна нерівність і т.д. Перший документ, що висвітлив цю проблему, був звіт «Межі зростання», опублікований у 1972 році Римським клубом – міжнародною організацією вчених, політиків та громадських діячів. Звіт аналізував можливі наслідки економічного зростання для екологічної системи Землі і пропонував стратегію «сталого стану», яка передбачала обмеження споживання і регулювання населення [1, с.37].

Інноваційну економічну теорію сталого розвитку вперше висунув Герман Дейлі, американський видатний дослідник економічних аспектів забруднення довкілля та колишній економіст Світового банку. Він тлумачить поняття «сталий розвиток» як «гармонійний, збалансований, безконфліктний прогрес всієї земної цивілізації, груп країн (регіонів, субрегіонів), а також окремо взятих країн нашої планети за науково обґрунтованими планами, коли в процесі неухильного інноваційно-інтенсивного економічного розвитку країн одночасно і позитивно вирішується весь комплекс питань щодо збереження довкілля, ліквідації бідності, експлуатації та дискримінації як кожної окремо взятої людини, так і цілих народів чи груп населення, у тому числі за етнічними, расовими чи статевими ознаками» [1, с.17].

Поняття «сталий розвиток» набуло поширення після публікації у 1987 році звіту «Наше спільне майбутнє», що був представлений Комісією ООН під керівництвом Г. Х. Брунтланда. У цьому документі було зазначено, що одним із ключових механізмів забезпечення змін є створення умов для поліпшення якості життя населення та збереження навколишнього середовища. Також було визначено

важливість вирішення проблем у сферах промисловості, енергетики, регіонального розвитку та міжнародних відносин. У звіті стверджується, що основна мета сталого розвитку полягає в тому, щоб забезпечити потреби сучасного суспільства, не приносячи при цьому в жертву можливості майбутніх поколінь забезпечити власні потреби. Особлива увага приділяється мінімізації негативних наслідків виснаження природних ресурсів та забруднення довкілля у зв'язку з швидким соціально-економічним розвитком [2].

У 1990 році була розроблена стратегія збалансованого життя «Турбота про Землю», що виникла у результаті співпраці Міжнародної спілки природи, програми ООН з навколишнього середовища та Всесвітнього фонду дикої природи. В рамках цієї стратегії сталий розвиток розглядався як «поліпшення якості життя людини в межах потенційної ємності екологічних систем, що забезпечують умови життєдіяльності людини» [1, с.17].

На Конференції ООН з питань навколишнього середовища та розвитку, яка проходила в Ріо-де-Жанейро у 1992 році сталий розвиток був визначений як «розвиток, що задовольняє потреби теперішнього часу, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби». Усі подальші визначення концепції сталого розвитку базувалися на цьому конкретному тлумаченні. Ця конференція, відома як «Самміт Землі», офіційно проголосила ідеї сталого розвитку, що пов'язується з гармонічним досягненням високої якості довкілля і економічного добробуту для всіх народів світу, з задоволенням потреб людей і збереженням сталого розвитку протягом тривалого періоду.

На перший погляд, здається, що слова «сталий» та «розвиток» суперечать одне одному. Розвиток зазвичай пов'язаний з рухом, змінами та динамікою, тоді як «сталий» передбачає стабільний стан. Однак у контексті концепції сталого розвитку ці терміни набувають глибшого значення. «Сталий розвиток» не означає будь-який рух вперед, а саме такий розвиток, який враховує інтереси майбутніх поколінь та

забезпечує збалансованість економічних, соціальних і екологічних аспектів. Тобто це про стабільність позитивної динаміки розвитку на тривалий період. Таким чином, ця концепція об'єднує ідеї прогресивних змін та збереження стабільності процесу впродовж тривалого часу [3].

Таблиця 1.1

Визначення поняття «сталий розвиток»

Автор	Визначення
Проект Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року»	Розвиток, який дає змогу задовольнити потреби теперішніх поколінь і залишає можливість майбутнім поколінням задовольнити їхні потреби.
Данилишин Б. М., Шостак Л. В.	Система суспільного виробництва, що забезпечує раціональне співвідношення між економічним зростанням, оптимізацією якісного стану ресурсного забезпечення, розвитком духовних та матеріальних потреб населення.
Гросул В. А., Мамаєва Г. С.	Сукупна система управління організацією, що являє собою збалансований, гармонійний та довготривалий розвиток організації, діяльність якої націлена на забезпечення цілісної рівноваги з урахуванням перемінних зовнішніх умов функціонування та досягнення стійких ефективних результатів діяльності підприємства.
Каминський П. Д.	Збалансований, безперервний, високоефективний і регульований економічний розвиток, що забезпечує стабільне збільшення доходів організації на основі спеціально розроблених механізмів в економічній, технічній і соціальній сферах.
Степаненко Т. О.	Концепція управління підприємством, яка в умовах складності та багатофакторності зовнішнього середовища, обмеженості природних ресурсів, зростання ролі людського потенціалу передбачає вплив на нарощування економічного потенціалу підприємства та рівень соціального розвитку з одночасним забезпеченням природозберігаючих технологій.
Смарт Харт	Здатність створювати соціальну та екологічну цінність, інновації та прибутковість, що враховує потреби сучасних та майбутніх поколінь
Карпенко О. О. та Майзель С. П.	Прийняття бізнес-стратегій і заходів, які відповідають потребам підприємства та його зацікавлених сторін сьогодні, одночасно захищаючи, зберігаючи та покращуючи людські та природні ресурси, які знадобляться в майбутньому

Джерело: [3]

Деякі науковці використовують терміни «сталий розвиток» та «стійкий розвиток» як синоніми, що можна побачити у праці Лазоренко Т., у якій зазначено,

що «категорію «стійкий розвиток» можна відобразити як антикризовий, невпинний, стабільний процес, що має на меті підвищення економічної ефективності діяльності підприємства з одночасним зростанням рівня відповідальності перед партнерами та клієнтами, а також сформованими заходами щодо збереження довкілля та покращення якості життя нинішнього та майбутнього покоління» [4].

На початку розвитку концепції сталого розвитку більша увага приділялася екологічним аспектам. Ігнасі Сакс виступав як один із проponentів ідеї сталого розвитку, зосереджуючи увагу на важливості врахування природних обмежень. Пізніше підходи до концепції сталого розвитку розширилися, стаючи більш уважними до соціальних аспектів. Це підкреслило необхідність комплексного вирішення проблеми. Джон Елкінгтон зробив свій внесок, представивши поняття «Тріпл Боттом Лайн» (TBL), яке об'єднує економічну, соціальну та екологічну відповідальність бізнесу, сприяючи сталому розвитку.

Майкл Портер та Марк Кремер у своїх працях розглядали концепцію інтеграції соціальних, екологічних та економічних аспектів, яка передбачала створення спільної вартості, де соціальна відповідальність приносить економічну вигоду. За словами Майкла Портера, сталий розвиток означає можливість підвищення конкурентоспроможності підприємства, що виражається в економічному зростанні, покращенні якості робочих місць та зменшенні негативного впливу на довкілля [3].

Дідух С.М. зазначає, що «ключовою ідеєю сталого розвитку є відмова від концепції споживацтва, коли збільшення рівня споживання є основним критерієм соціально-економічного розвитку», а також, що необхідно знайти таке «співвідношення між природокористуванням і соціально-економічним розвитком, яке б забезпечило раціональне, економне і ефективне використання природних ресурсів, підтримувало б екологічну безпеку суспільства, і разом з тим гарантувало б необхідну якість життя і добробуту населення» [5]

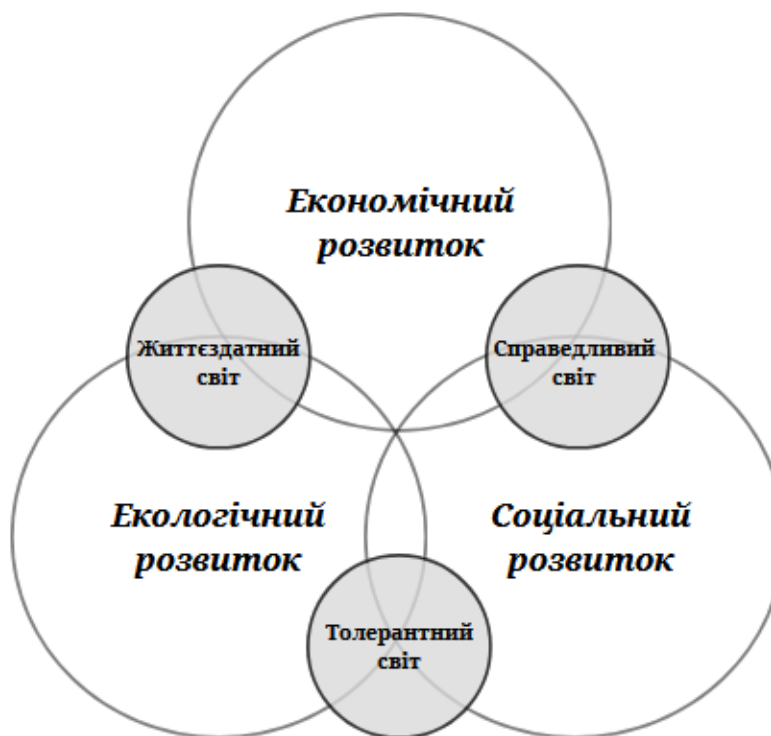

Рис. 1.1. Взаємозв'язок складових концепції сталого розвитку

Джерело:[2]

Сталий розвиток підприємства забезпечується шляхом гармонійного поєднання та збалансування трьох основних сфер діяльності (рис.1.1.):

1) соціальна сфера, що полягає в аналізі можливих проблем управління персоналом та розробку якісних систем, спрямованих на підтримку культурної та соціальної стабільності. Проблеми соціального характеру для підприємств можуть виникати, якщо не враховувати соціальні гарантії або не дбати про суспільний добробут. Їх вирішення вимагає залучення стейкхолдерів у суспільно значущі процеси та уважне врахування їхніх інтересів;

2) економічна сфера, завданням якої є покращення економічних показників за рахунок раціонального використання ресурсів та оптимізації усіх процесів у діяльності підприємства;

3) екологічна сфера, що відповідає за збереження екосистем шляхом впровадження на виробництві технологій, які не шкодять або створюють

мінімальний негативний вплив на довкілля, а також формування такої політики на підприємстві, яка передбачає розвиток корпоративної та соціальної відповідальності.

Зв'язок між наведеними складовими пояснюється тим, що лише зростання економіки не вирішить проблем соціальної сфери, і особливо не забезпечить екологічної стійкості. Концепція сталого розвитку пропонує інтегрований підхід до діяльності підприємств, в якому соціальні, економічні та екологічні цілі збалансовані та взаємопов'язані, а також передбачають забезпечення відповідності між рівнем економічного зростання та швидкістю відновлення природних ресурсів [2].

Яковенко Я.Ю. у своїй праці зазначає, що «системне узгодження та збалансування цих трьох складових потребує пошуку співвідношення між соціально-економічним розвитком і природокористуванням. Взаємопов'язаність соціальної та екологічної складових означає необхідність збереження ресурсів для майбутніх поколінь, соціальної та економічної – справедливий розподіл матеріальних благ, екологічної та економічної – вартісну оцінку техногенного впливу тощо» [6].

Аналіз наукових джерел підтверджує, що економічний аспект є основним у сталому розвитку, оскільки він створює умови для ефективної роботи інших складових. Для успішної реалізації сталого розвитку з урахуванням економічних, соціальних та екологічних аспектів необхідно розробляти спеціальні механізми, що забезпечують гармонійну взаємодію між ними та виконання послідовних дій для забезпечення сталого розвитку. Л. Мельник підкреслює, що для розвитку соціально-економічної системи у довгостроковому періоді необхідно враховувати кілька важливих умов, таких як організація простору і часу, забезпечення балансу всієї системи та її складових, націленість на розвиток та наявність рушійної сили.

Зважаючи на ці умови, вчені вважають, що концепція сталого розвитку повинна бути побудована на конкретних принципах [7].

Принципи кожного процесу виступають як основні системні правила, що формують загальне розуміння та структуру кожної концепції.

Як викладено у доповіді Міжнародної комісії з навколишнього середовища і розвитку «Наше спільне майбутнє», концепція сталого розвитку базується на п'яти основних принципах:

- 1) забезпечення стійкого і довгострокового розвитку, який задовольняє потреби нинішніх поколінь, не обтяжуючи можливості майбутніх;
- 2) визнання обмежень у використанні природних ресурсів, які обумовлені технологічним рівнем та соціальною організацією, а також здатністю біосфери компенсувати наслідки людської діяльності;
- 3) гарантування задоволення базових потреб всіх людей і надання можливостей для поліпшення їхнього життя;
- 4) узгодження способу життя тих, хто має значні фінансові та матеріальні ресурси, з екологічними можливостями планети;
- 5) збалансоване регулювання розмірів і темпів зростання населення з потенціалом екосистеми [8].

Хоча ці принципи ефективно працюють на великих та глобальних рівнях, на рівні окремих мікросистем вони можуть зіткнутися з обмеженнями, що ускладнюють їхню реалізацію. Тому до основних принципів сталого розвитку на підприємстві вчені відносять:

- принцип цілеспрямованості: полягає в установленні різних видів цілей на різних термінах – короткострокових, середньострокових та довгострокових відповідно до ідей сталого розвитку;
- принцип системності: враховує внутрішні зв'язки та взаємодію між різними елементами підприємства, що впливає на їх функціонування та результативність;

- принцип компетентності: передбачає, що механізм сталого розвитку має враховувати всі сфери діяльності підприємства та бути здатним впливати на них;
- принцип ієрархічності: вказує на те, що організаційна структура підприємства повинна бути розгалуженою та забезпечувати ефективне керівництво на всіх рівнях;
- принцип зворотного зв'язку: підкреслює важливість постійного збору та обробки інформації про стан підприємства для вдосконалення управлінських рішень;
- принцип забезпечення стійкості: полягає в збалансуванні природних, виробничих та соціально-економічних аспектів діяльності підприємства;
- принцип адаптивності: передбачає здатність підприємства пристосовуватись до змін у зовнішньому середовищі та реагувати на них відповідно до своїх цілей;
- принцип цілісності: вказує на необхідність рівномірного розвитку всіх підсистем підприємства та збереження їх єдності;
- принцип гнучкості: підкреслює необхідність вивчення та прогнозування змін в ресурсному потенціалі підприємства для забезпечення його саморозвитку;
- принцип ресурсозбереження: підтримує раціональне використання ресурсів та застосування ефективних технологій для збереження ресурсів;
- принцип раціонального використання ресурсів: передбачає підвищення ефективності використання всіх наявних ресурсів з урахуванням стратегічних цілей підприємства;
- принцип динамічності: описує взаємозв'язок та взаємовплив параметрів діяльності підприємства, де зміна одних параметрів може призвести до змін інших [8].

Дем'яненко Т.І. також згадує принцип «забруднювач платить», що полягає у зобов'язанні відшкодувати вартість екологічних збитків, та принцип підзвітності –

визначення компанією рівня впливу своєї діяльності на навколишнє середовище та необхідність взяти на себе відповідальність за ці наслідки; обов'язкове проведення екологічної експертизи та аудиту на підприємстві [9].

Реалізація перелічених принципів сприяє ефективній взаємодії складових концепції сталого розвитку. Поєднання економічних і соціальних аспектів допомагає досягненню справедливого розподілу доходів та вигід між зацікавленими особами. Економічна підсистема впливає на соціальну та екологічну сфери, забезпечуючи їх збалансований розвиток. Соціальна підсистема сприяє вихованню екологічної свідомості та активізації заходів з охорони природи. Екологічна підсистема впливає на економічну, заощаджуючи ресурси та зменшуючи витрати у результаті використання ресурсозберігаючих технологій. В результаті взаємодії складових системи сталого розвитку, перш за все на рівні підприємств, формується сталий розвиток систем вищого рівня, що сприяє рішенню різних проблем, включаючи проблеми зайнятості, забруднення навколишнього середовища та підвищення рівня екологічної та технологічної безпеки.

У зв'язку з цим Пилипенко С.М. тлумачить поняття «сталий розвиток підприємства» як «процес постійних якісних змін, спрямованих на підвищення ефективності та результативності його діяльності, шляхом формування й реалізації стратегії розвитку, досягнення стратегічних цілей на засадах гармонізації та збалансування його підсистем, а також збереження довкілля» [7].

За допомогою концепції сталого розвитку розробляються стратегії та політики на рівні національних урядів, міжнародних організацій та бізнесу, спрямовані на досягнення глобальних цілей сталого розвитку.

Під час 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2015 року в Нью-Йорку відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку. Усі 193 члени організації ухвалили план створення кращого майбутнього, відомий як «Перетворення нашого світу: порядок

денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», який включав 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань [3].

План передбачає, що протягом наступних 15 років зусилля учасників ООН будуть спрямовані на боротьбу з бідністю, нерівністю і несправедливістю, а також на захист екології. 17 Цілей сталого розвитку (Рис.1.2.) визначають спільне бачення світу без виключень для всіх націй. Глобальні цілі сталого розвитку виникли внаслідок інклюзивного процесу, у якому брали участь уряди, представники бізнесів, громадські організації та громадяни. Виконання цих цілей потребує зусиль усіх секторів суспільства, зокрема бізнесу, який відіграє ключову роль у цьому процесі [10].

У 2019 році Президент України підтримав досягнення Цілей сталого розвитку, а в грудні 2020 року у Регламент Кабінету Міністрів України були внесені зміни, у яких зазначається необхідність врахування Цілей Сталого розвитку при реалізації та формуванні державної політики України. Таким чином, Цілі сталого розвитку стали важливими орієнтирами для розробки програмних та прогнозних документів [11].

1. Подолання бідності	10. Зменшення нерівності
2. Подолання голоду	11. Сталий розвиток міст та громад
3. Міцне здоров'я	12. Відповідальне споживання
4. Якісна освіта	13. Боротьба зі зміною клімату
5. Гендерна рівність	14. Збереження морських ресурсів
6. Чиста вода та належні санітарні умови	15. Збереження екосистем суші
7. Доступна та чиста енергія	16. Мир та справедливість
8. Гідна праця та економічне зростання	17. Партнерство заради сталого розвитку
9. Інновації та інфраструктура	

Рис. 1.2. Глобальні цілі сталого розвитку

Джерело:[10]

Протягом останніх десятиліть інтенсивний економічний прогрес, спираючись на досягнення науково-технічного розвитку, дозволив задовольнити основні потреби населення у більшості країн світу. Однак цей прогрес також призвів до зростання масштабів соціальних проблем, таких як нерівність у розподілі багатства, бідність у окремих регіонах, соціальні напруги і екологічні загрози.

У зв'язку з цим виникає необхідність переосмислення стратегічних цілей суспільства: від прагнення до економічного зростання за будь-яку ціну до досягнення гармонійного, сталого розвитку. Це відкриває шлях для концепції інклюзивного сталого розвитку, що є більш широкою парадигмою зростання і розвитку, яка ставить собою мету не лише економічне зростання, а й рівний доступ до ресурсів для всіх [5].

Наукові праці відомих економістів, таких як Дж. Е. Стігліц, Д. Аджемоглу, Дж. А. Робінсон, Т. Пікетті та інші, заклали основи концепції інклюзивного зростання наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. Це стимулювало подальший розвиток цієї концепції в теоретичному плані [12].

Концепція інклюзивного розвитку виникла і розвивається як відповідь на серйозні проблеми існуючої економічної системи. Серед основних причин появи цієї концепції можна виділити зростання соціальних нерівностей, високий рівень бідності, економічна нестабільність, демографічні зміни, кризи та катастрофи, а також виклики, пов'язані з розвитком технологій та глобалізацією. Інклюзивний розвиток спрямований на створення більш справедливого, стабільного і ефективного суспільства, в якому кожна людина має рівні можливості для реалізації свого потенціалу та отримання соціальної та економічної вигоди.

Прогнімак О.Д. тлумачить поняття «інклюзія» як «збільшення ступеню участі усіх громадян соціуму у процесі економічного зростання і справедливий розподіл його результатів» [13].

Інклюзивне зростання, за визначенням Світового банку, є значним і стійким, оскільки воно відіграє ключову роль у скороченні рівня бідності. Це поняття охоплює всі галузі економіки, залучаючи значну частину населення до активної праці та характеризується рівним доступом до ринків і ресурсів. Головний акцент цього визначення не тільки на розподілі доходів, але й на забезпеченні продуктивної зайнятості для всіх верств населення [13].

Інклюзивний розвиток підприємств орієнтований на залучення малозабезпеченого населення до різних аспектів діяльності підприємства, включаючи споживання послуг та продукції, покупку, працевлаштування та постачання ресурсів. Це підходить до формування взаємної вартості між усіма учасниками ланцюга створення доданої вартості. Основні учасники включають споживачів послуг та продукції, покупців, працівників та постачальників ресурсів. Кожна з цих груп має включати представників малозабезпечених верств населення, які мають дохід нижчий від прожиткового мінімуму, включаючи жінок, інвалідів та інших осіб з обмеженими можливостями. [14].

Основні принципи концепції інклюзивного розвитку включають в себе принципи включеності, справедливості, рівності, відсутності бар'єрів, довіри, ініціативності та всеосяжності.

Отже, зв'язок між сталим розвитком і інклюзивністю надзвичайно важливий, оскільки він відзначає, що для досягнення справжнього сталого прогресу кожна людина має активно брати участь у процесі і мати можливість отримати від нього очікувані результати. Суспільство, що прагне інклюзії, сприяє створенню атмосфери, де різноманітність процвітає, а унікальний внесок кожної особи визнається й заохочується.

Давши перевагу інклюзивним практикам у стратегіях сталого розвитку на рівнях як національному, так і глобальному, суспільства можуть об'єднати свої зусилля для досягнення довгострокового процвітання, не залишаючи жодної

людини поза увагою. Це не лише сприяє підвищенню загального суспільного благополуччя, але і відкриває шлях до інноваційних рішень, що базуються на різноманітних підходах і досвіді [15].

1.2. Стратегії та підходи до реалізації сталого та інклюзивного розвитку в підприємницькій діяльності

Загалом науковці ідентифікують кілька підходів до класифікації видів стійкого розвитку підприємств.

1. Прагматичний підхід до забезпечення сталого розвитку підприємства ґрунтується на функціональних принципах, що дозволяє виділити кілька видів стійкості: організаційну, яка забезпечує стійкість організаційної структури; виробничу, що гарантує стабільність виробництва; ринкову, що забезпечує стійке функціонування в змінних умовах.

2. Структурно-системний підхід, що включає розгляд стійкості на різних рівнях – мікро-, мезо- і макrorівнях. Цей підхід дозволяє враховувати взаємозв'язок між розвитком внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства.

3. Фінансово-орієнтований підхід зосереджений на економічних аспектах сталого розвитку, таких як фінансова стійкість та оцінка її вартості, враховуючи конкурентні умови на ринку.

4. Триєдиний підхід до сталого розвитку підприємства описує його як поєднання економічного зростання, задоволення потреб зацікавлених сторін та дотримання екологічних стандартів.

5. Комплексний підхід узагальнює вище перелічені підходи до сталого розвитку підприємства, розглядаючи його як інтегровану систему. Комплексний підхід узагальнює різноманітні підходи до сталого розвитку підприємства, розглядаючи його як єдину інтегровану систему. Впровадження концепції сталого розвитку в управлінську практику підприємств вимагає систематизації та апробації комплексного підходу. Це необхідно через те, що прагматичний підхід не враховує

екологічний аспект діяльності підприємства, структурно-системний підхід не може передбачити виникнення кризових ситуацій, а триєдиний підхід обмежується загальною оцінкою стійкого розвитку підприємства [6].

В.М. Боголюбов розглядає сталий розвиток як керований процес, основою цього контролю є системний підхід, що дозволяє створювати моделі розвитку, враховуючи стратегічні цілі. Однією з важливих системних цілей сталого розвитку є задоволення потреб людини, поступове збільшення ресурсів (економічних, соціальних, природних) і забезпечення довгострокової життєздатності біосфери [1].

Отже, механізм сталого розвитку підприємства можна досліджувати як динамічну систему, в якій різноманітні елементи взаємодіють та впливають один на одного. Ця система отримує ресурси та інформацію з зовнішнього та внутрішнього середовища, використовуючи певні принципи, навички та досвід, і спрямована на досягнення балансу між економічними, соціальними та екологічними результатами діяльності. Здійснення цього механізму вважається ефективним при наявності відповідного алгоритму, який відповідає стратегічним цілям підприємства та принципам сталого розвитку.

Як зазначає Степаненко Т.О., з урахуванням стратегічної спрямованості реалізації сталого розвитку сучасні промислові підприємства мають такі завдання:

- підвищення якості та конкурентоспроможності продукції;
- збільшення частки на внутрішньому та зовнішньому ринках;
- вдосконалення технології виробництва, переоснащення технічної бази виробництва;
- впровадження інновацій;
- дотримання правових норм та екологічних вимог;
- впровадження систем навчання та оцінювання персоналу;
- створення сприятливих умов праці.

Розробка методичного підходу до управління сталим розвитком підприємства набуває особливого значення. Процес управління повинен бути системним та цілісним, щоб забезпечити реалізацію синергетичного ефекту [16].

Вченими пропонується такий порядок створення стратегії управління підприємством на основі принципів сталого розвитку:

1. Діагностика факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.

На першому етапі проводиться оцінка дієздатності підприємства в контексті сталого розвитку. Для забезпечення стійкого функціонування необхідно постійно діагностувати його діяльність з метою визначення рівня сталого розвитку та розробки відповідної стратегії. Важливо проводити оцінювання всіх аспектів сталого розвитку підприємства, виявляти проблеми та створювати систему оцінювання, яка відображатиме взаємозв'язок між економічною, соціальною та екологічною складовими. Для цього використовуються різні показники та індикатори, щоб визначити поточний стан та тенденції розвитку кожної складової системи сталого розвитку. Аналіз проводиться в динаміці протягом тривалого періоду для оцінки реальної стійкості. Також важливо аналізувати вплив внутрішнього середовища та зовнішнього оточення на результати діяльності, щоб обрати напрям розвитку згідно з отриманими результатами. Рекомендується використовувати як кількісні, так і якісні показники та індикатори для оцінки впливу на рівень сталого розвитку підприємства. Для отримання комплексної оцінки розвитку підприємства і прогнозування його стану пропонується застосовувати збалансовану систему показників. Ця система дозволяє оцінити еколого-економічну ефективність виробництва та споживання, а також якість соціального розвитку, навколишнього середовища та життя.

Таблиця 1.2

Показники та індикатори для оцінки впливу на рівень сталого розвитку підприємства

Складова сталого розвитку	Кількісні показники	Якісні показники
Економічна	– сума прибутку, – сума сплачених доходів, – сума залучених інвестицій, – сума фінансової допомоги	– методи управління ризиками, – можливість зміни графіків роботи, – ефективність використання пільг, субсидій, нагород, фінансової допомоги
Соціальна	– кількість працюючих робітників, – середньомісячна заробітна плата, – кількість конфліктних ситуацій, – виробничий травматизм, – співвідношення середньої та мінімальної заробітної плати, – рівень плинності кадрів	– рівень матеріального та нематеріального стимулювання, – рівень системи підвищення кваліфікації, – рівень дотримання етичних стандартів
Екологічна	– кількість відходів, – кількість викидів парникових газів, – сума сплати екологічного податку, – кількість позивів на забруднення оточуючого середовища, – частка вторинного використання матеріалів, – частка інвестицій на вжиття заходів із запобігання забрудненню середовища	– наявність розвинутої системи екологічного управління, – екологічне маркування продукції

Джерело:[7]

2. Постановка мети та цілей стратегії.

Ґрунтується на результаті оцінки складових сталого розвитку підприємства та їх ідентифікації, що дозволяє виявити проблеми, визначити їх пріоритетність і побудувати систему відповідних цілей. Основною метою стає впровадження соціально відповідальної поведінки у зовнішньому середовищі для забезпечення безперервного розвитку через підтримку внутрішньої рівноваги та збалансованої взаємодії із зовнішнім середовищем. Цілі в економічній складовій мають на меті забезпечити економічну дієздатність підприємства для сталого розвитку; соціально спрямовані цілі передбачають створення умов для учасників соціально-

економічних відносин адаптуватися до нестабільних факторів соціального характеру та ринкової нестабільності; екологічні цілі передбачають ефективну взаємодію підприємства із зовнішнім середовищем.

Кожна ціль, яку прагне досягти підприємство, має бути чітко описана та обґрунтована, оскільки вона вносить важливий вклад у загальну стратегію розвитку. Цілі сталого розвитку повинні бути включені до довгострокового плану на рівні визначення стратегічної мети. Для цього підприємство повинно вибрати конкретні цілі сталого розвитку, які відповідають загальним стратегічним напрямкам розвитку; для кожної обраної цілі сталого розвитку визначити завдання, дії, заходи та відповідальних осіб; індикатори досягнення цих цілей мають бути об'єднані та визначені.

3. Формування стратегії на основі принципів сталого розвитку підприємства визначаються оптимальні шляхи досягнення основної мети.

На цьому етапі включає в себе вибір інструментів та заходів для перерозподілу ресурсів, що сприяють досягненню сталого розвитку підприємства в усіх аспектах.

Пилипенко С.М. надає ряд рекомендації щодо впровадження стратегії сталого розвитку підприємства:

- при розробці стратегії слід брати до уваги інтереси всіх зацікавлених сторін, зокрема власників підприємства;
- встановлювати корпоративні стандарти та критерії оцінки відповідності концепції сталого розвитку;
- враховувати потреби підприємства на довгостроковий період, щоб забезпечити стабільний розвиток і баланс економічних, соціальних та екологічних аспектів;
- звертати увагу на соціальні та екологічні вимоги суспільства та змінювати підприємство відповідно до них;

- інвестувати у модернізацію виробництва, застосування екологічно чистих технологій та стимулювання інновацій;

- створювати сприятливе середовище для праці та освіти працівників.

4. Розробка та впровадження системи моніторингу й контролю показників реалізації стратегії сталого розвитку.

Цей етап передбачає аналіз стійкості на основі системи показників та індикаторів, визначення класу стійкості для обґрунтування цілей та завдань подальшого розвитку, корегування функцій, цілей, принципів та методів стратегічного управління на засадах сталого розвитку, що забезпечує ефективне функціонування та розвиток підприємства в довгостроковій перспективі та вчасне виявлення небезпеки [7].

Фаріон Л. В. ідентифікує вісім етапів у процесі формування стратегії сталого розвитку. Ці кроки включають аналіз стратегії, встановлення місії та стратегічних цілей, визначення пріоритетних напрямків сталого розвитку, розробку концепції сталого розвитку, створення стратегічного плану, формування стратегії сталого розвитку, її реалізацію та оцінку ефективності.

Крилов Д. В. описує наступні етапи в реалізації стратегії: оцінка ситуації, встановлення цілей, формулювання завдань та визначення термінів їх виконання, визначення учасників та об'єктів, прогнозування, оцінка внутрішніх та зовнішніх чинників та загроз, оцінка можливостей, розробка набору стратегій, розробка заходів та вибір інструментів, проведення аудиту, впровадження організаційно-економічного механізму, оцінка його ефективності, порівняння найбільш ефективних проектів, моніторинг обраного проекту, застосування засобів для підвищення ефективності, визначення очікуваних результатів, оцінка перспектив розвитку та виправлення помилок.

Мірошниченко О. Ю. та Карюк В. І. в алгоритмі реалізації організаційно-економічного механізму розглядають сім етапів: визначення цілей, оцінка

поточного стану, виявлення загроз і можливостей зовнішнього середовища, а також аналіз слабких і сильних сторін внутрішнього середовища, формування комплексу заходів, їх впровадження та контроль, а також оцінка результатів [17].

Отже, науковці наводять різноманітні підходи до створення стратегії впровадження сталого розвитку у діяльність підприємств, які мають багато спільних рис, зокрема, у визначенні етапів формулювання цілей та завдань, розробки заходів, їх впровадження та контролю, а також оцінки досягнутих результатів.

Впровадження стратегії сталого розвитку приносить підприємству ряд важливих переваг, таких як покращення фінансових результатів та ефективності, створення соціально привабливого середовища для працівників, збільшення стійкості та здатності протидіяти ризикам у довгостроковій перспективі, зростання рівня інвестиційної привабливості підприємства, позитивний вплив на екологічний розвиток країни, дотримання високих стандартів якості, підвищення репутації та конкурентоспроможності.

1.3. Досвід та перспективи впровадження сталого та інклюзивного розвитку на українських підприємствах

Після ухвалення Цілей сталого розвитку у 2015 році в економіці та суспільстві відбулися значні зміни та трансформації, які наблизили світ до їх виконання.

Глобальний договір ООН (United Nations Global Compact), до якого Україна доєдналася у 2013 році, вперше включив концепцію сталого розвитку у свою роботу у 2015 році. Це стало відображенням всесвітнього зацікавлення у забезпеченні економічного, соціального та екологічного розвитку, який би враховував потреби сучасного покоління, не підірвавши можливості майбутніх поколінь забезпечувати свої власні потреби. До цього моменту Глобальний договір керувався виключно 10 принципами у сферах прав людини, праці, довкілля та протидії корупції. Даний

договір став найбільшою ініціативою у галузі корпоративної відповідальності, об'єднуючи тисячі підприємств та інших учасників у 167 країнах світу.

Мережа Глобального договору ООН в Україні виступає в якості офіційного представника глобальної мережі UN Global Compact. Це платформа для діалогу та навчання щодо досягнення сталого розвитку, яка об'єднує бізнес, інвесторів, представників громадянського суспільства, профспілок, органів місцевого самоврядування та урядових структур. У 2024 році в українській мережі налічується 149 компаній-учасниць, що свідчить про значний зріст зацікавленості підприємств у впровадженні та реалізації принципів сталого розвитку у своїй діяльності [10].

У 2020 році Центром «Розвиток КСВ» було проведено оцінку внеску бізнесу в досягнення Україною Цілей сталого розвитку ООН. Ця оцінка базувалася на аналізі 116 кейсів від 64 компаній, які подавалися у рамках Конкурсу кейсів з корпоративної соціальної відповідальності (далі – Конкурс КСВ) протягом 2016 - 2019 років, а також на аналізі нефінансової звітності 100 найбільших компаній України за період 2016-2019 років. Крім того, було враховано Звіти з прогресу організацій-підписантів Глобального договору ООН. Усього було проаналізовано 97 звітів, з яких 57 були Звітами з прогресу для Глобального договору ООН від 28 компаній, а 40 – нефінансові звіти від 21 компанії, які входять до числа 100 найбільших компаній за рейтингом 200 найбільших у 2015 році, складеним БізнесЦензором, та 100 найбільших платників податків в Україні за період з 2017 по 2019 роки за даними Державної податкової служби.

У результаті дослідження Центру «Розвиток КСВ» були визначені перспективи та виклики, які стоять перед українським бізнесом:

- 1) Українські компанії активно впроваджують ініціативи та проєкти з корпоративної соціальної відповідальності, що сприяють досягненню Цілей сталого розвитку. Найбільшу увагу акцентують на таких цілях, як Ціль 4 «Якісна освіта», Ціль 8 «Гідна праця та економічне зростання» та Ціль 3 «Міцне здоров'я і

благополуччя». Традиційно українські компанії здійснюють проєкти спрямовані на допомогу дітям, особливо хворим, ініціативи щодо розвитку персоналу, такі як підвищення кваліфікації та медичне страхування працівників, а також програми стажування та працевлаштування молоді.

2) На базі аналізу кейсів Конкурсу КСВ-кейсів, було визначено, що найбільш помітна відповідність національним завданням Цілей сталого розвитку виявляється у практиках компаній, які працюють над досягненням Цілі 4 «Якісна освіта» та Цілі 10 «Скорочення нерівності».

3) У звітах та кейсах українських компаній найменше згадувалися Ціль 2 «Подолання голоду, розвиток сільського господарства» та Ціль 14 «Збереження морських ресурсів». Більшість компаній стверджує, що їхня діяльність та географічне розташування не пов'язані з морськими ресурсами, і вони не впливають на розвиток сільського господарства. Це пов'язано з тим, що більшість компаній, які увійшли до списку 100 найбільших українських компаній, належать до секторів добувної промисловості, металургії та енергетики.

4) Аналіз нефінансової звітності українських компаній та кейсів Конкурсу показав, що компанії переважно не переглядали свої корпоративні КСВ-стратегії у відповідності до Цілей сталого розвитку та національних завдань до них. Внаслідок цього, майже всі компанії не мають встановлених показників вимірювання результатів своїх проєктів та ініціатив у досягненні Цілей сталого розвитку.

Лише Nestlé в Україні, ПрАТ «Карлсберг Україна» та Укргазбанк інтегрували Цілі сталого розвитку у свої стратегії сталого розвитку або стратегії корпоративної соціальної відповідальності.

Nestlé в Україні у своїх звітах повідомляють, що встановили три загальні цілі на 2030 рік, які орієнтують їх діяльність та сприяють досягненню Цілей сталого розвитку ООН, а саме допомогти 50 мільйонам дітей жити більш здоровим життям, покращити рівень життя для 30 мільйонів осіб, які проживають у їх спільнотах та

мають прямий зв'язок з діяльністю підприємства, а також зменшити негативний вплив діяльності підприємства на навколишнє середовище до мінімуму.

У 2017 році ПрАТ «Карлсберг Україна» представило програму «Ціль 4 нулі: разом для майбутнього», яка є новою стратегією сталого розвитку глобальної компанії Carlsberg Group. Ця програма включає чотири стратегічні цілі: досягнення нульового вуглецевого сліду, нульової втрати води, нульового безвідповідального споживання пива та нульової кількості нещасних випадків. Програма має конкретні цілі, які передбачено досягти до 2030 року. Щорічно у звітах зі сталого розвитку компанія представляє свої досягнення.

У звітах Укргазбанку визначені 7 цілей сталого розвитку. Впроваджено Environmental Management System (EMS), яка базується на трьох ключових аспектах: «зеленому» фінансуванні, зменшенні негативного впливу діяльності банку та оцінці і моніторингу екологічних та соціальних ризиків позичальників, що відповідають цілям сталого розвитку 7, 8, 9, 12 та 13. А також підтримка економічного розвитку України через підтримку стратегічних галузей економіки та сектору МСБ (Цілі 8 та 9), впровадження комплексного підходу до аналізу соціальних та екологічних ризиків (Ціль 8), розвиток персоналу, умов роботи та цінностей роботодавця (Ціль 8), реалізація антикорупційних практик, забезпечення справедливості та прозорості у відносинах із зацікавленими сторонами (Ціль 16).

5) Для досягнення Цілей сталого розвитку важливий подальший розвиток партнерств українських підприємств з організаціями та установами. Лише у половини досліджуваних підприємств спостерігається реалізація проєктів сталого розвитку через співпрацю. Найчастіше співпрацюють з неурядовими організаціями та навчальними закладами [18].

Таблиця 1.3

Практики КСВ з досягнення Цілей сталого розвитку в 2016-2019 рр.

Цілі сталого розвитку	Шляхи реалізації цілей підприємствами на практиці
Ціль 1. Подолання бідності	заходи з підвищення фінансової обізнаності для дітей, які навчаються у школах-інтернатах; допомога людям похилого віку у здійсненні покупок продуктів харчування;
Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства	допомога цивільному населенню Луганської та Донецької областей; розширення виробничих можливостей у сфері харчових продуктів.
Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя	Відрахування суми від проданого товару/послуги для закупівлі медичного обладнання та інвентарю, ліків для хворих дітей; організація благодійних заходів через SMS-сервіси; організація спортивних змагань та заходів, таких як марафони та футбольні турніри; проведення освітніх заходів, надання інформаційних матеріалів про здоровий спосіб життя; підтримка дитячих спортивних команд та здійснення спонсорської допомоги для їхнього розвитку; створення умов для спортивних занять та активного відпочинку працівників; збір коштів для медичного обслуговування дітей з вадами серця; організація безкоштовних оглядів зору для дітей.
Ціль 4. Якісна освіта	кар'єрна орієнтація для учнів старших класів; стажування студентів на підприємствах; проведення навчальних курсів у ВНЗ та на підприємствах; програми лідерства для дітей працівників; оснащення навчальних закладів технічним обладнанням; введення навчання для дітей у лікарнях; організація курсів з програмування та ІТ-освіти для сільського населення, навчання проєктних технологій для дітей з сільської місцевості; освітні ініціативи для державних службовців; підготовка дітей з шкіл-інтернатів до ЗНО; програми підвищення кваліфікації вчителів;
Ціль 5. Гендерна рівність	розвиток програми для забезпечення балансу між роботою та сімейним життям, наприклад створення дитячих кімнат; навчання та працевлаштування для жінок, які стали жертвами насильства;
Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови	зменшення споживання води на промислових підприємствах та її використання для технічних цілей;
Ціль 7. Доступна та чиста енергія	використання відновлюваних джерел енергії;
Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання	підтримка спортивних заходів для працівників, медичне страхування персоналу; освітні програми для розвитку підприємницьких навичок і культури управління бізнесом; ініціативи корпоративного волонтерства для благоустрою та допомоги потребуючим; поширення концепцій сталого розвитку серед персоналу; програми розвитку корпоративної культури;

Продовження табл.1.3.

Цілі сталого розвитку	Шляхи реалізації цілей підприємствами на практиці
Ціль 9. Інновації та інфраструктура	розвиток соціальної та спортивної інфраструктури; влаштування конкурсів новаторських концепцій;
Ціль 10. Скорочення нерівності	працевлаштування людей з вадами слуху; допомога дітям із інтернатів та літнім людям; програми підтримки та соціальної адаптації дітей з аутизмом і синдромом Дауна; відкриття інклюзивних відділень у банківських установах;
Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад	ініціативи соціального партнерства з містами; програми підтримки розробки стратегій сталого регіонального розвитку; проведення освітніх, медичних та екологічних заходів в рамках корпоративного волонтерства; розробка програм підтримки соціальних проектів громад, підтримки молодих художників та кінематографістів; розвиток безпечної дорожньої культури;
Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво	програми сортування відходів; ініціативи та заходи для сприяння розвитку відповідального споживання; впровадження систем поводження з відходами; застосування багаторазових пляшок;
Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату	надання фінансової підтримки для енергоефективних заходів; інвестування в проекти, спрямовані на впровадження технологій енергоефективності, використання відновлюваної енергії, оптимізацію використання ресурсів та зменшення забруднення, програми охорони навколишнього середовища тощо;
Ціль 14. Збереження морських ресурсів	оборотний цикл морської води в промислових виробництвах;
Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші	висадження нових дерев; організація заходів з озеленення; впровадження електронного обміну документами;
Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути	розробка законодавчих ініціатив для підвищення прозорості та бооротьби з корупцією; надання підтримки працівникам, які перебували в зоні воєнних дій; гуманітарна допомога мешканцям зони воєнних дій та військовим;
Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку	ініціативи для залучення активності громади; участь у міжнародних об'єднаннях та асоціаціях; підтримка літніх таборів для учнів із віддалених районів; співпраця з громадськими організаціями; постачання продуктів та інших необхідних товарів малозабезпеченим групам;

Джерело:[18]

Самофатова В.А. у своїй роботі зазначає, що забезпечення сталого та інклюзивного розвитку малих і середніх підприємств (МСП) може бути досягнуте через різноманітні шляхи, включаючи розширення соціального, інноваційного, екологічного та жіночого підприємництва [19].

Соціальне підприємництво використовує ідеї традиційного бізнесу з інноваційним підходом для розв'язання соціальних проблем та досягнення сталого соціального прогресу. Згідно з визначенням Європейської Комісії, критерії належності до категорії соціального підприємництва включають такі аспекти: підприємство здійснює прибуткову діяльність; має чітку соціальну мету, яка приносить користь суспільству та є пріоритетною при розподілі прибутку або активів; підприємство незалежне від держави чи прибуткових організацій та має інклюзивне управління, що означає участь у спільних або демократичних процесах прийняття рішень [20].

Соціальне підприємництво виявляється ефективним засобом впливу на суспільство, і в Україні існують численні приклади успішного соціального бізнесу, наприклад:

- піцерія Veterano Pizza, метою якої є соціалізація працюючих в ній ветеранів АТО, також спрямовують частину прибутку на соціальні проекти;
- громадський ресторан Urban Space – інноваційний заклад, заснований 100 соціально активними людьми, які мають спільну мету - якісний розвиток міського простору та створення сприятливого середовища для всіх мешканців, спрямовують 80% від свого прибутку на громадські проекти;
- Львівська свічкова мануфактура – підприємство, яке підтримує жінок кризового центру, дає їм місце для праці у майстерні, а також надає фінансову підтримку для поточних витрат Жіночого центру.

Ці проекти демонструють співпрацю між волонтерами, громадськими активістами та МСП для досягнення спільних цілей та покращення добробуту.

Десятиліття практики інклюзивного підприємництва у світових лідерах в економічній сфері демонструють його значний та якісний вплив на стійкий розвиток економіки. Для України це є новим явищем, яке тільки набирає обертів.

В Україні перед роботодавцями, які виявляють зацікавленість у реалізації принципів інклюзивності, стоять різноманітні виклики, такі як створення спеціальних робочих місць для людей з інвалідністю, організація зручних умов для матерів з дітьми, розробка гнучких внутрішніх політик і процедур, надання пілг ветеранам чи людям похилого віку, формування особливої корпоративної культури тощо. Ситуація з жінками у сфері професійної реалізації та підприємницької діяльності в Україні також значно відрізняється від світових стандартів. Українським жінкам часто важко проявити свою кваліфікацію та здатність керувати, оскільки довіра до них є набагато нижчою, ніж до чоловіків.

У період до початку війни, українські жінки складали більшу частину населення, проте їхній потенціал у трудовій та підприємницькій сферах завжди не використовувався в повній мірі. Останнім часом розвиток жіночого підприємництва розглядається як важливий фактор економічного зростання, створення нових робочих місць, забезпечення рівних можливостей та соціальної інклюзії. Підприємництво спонукає жінок до саморозвитку, активності та віри у свій успіх.

Багато жінок, що мають бажання створити свій власний бізнес, стикаються зі стереотипами та упередженнями, які призводять до того, що вони відмовляються від своїх професійних амбіцій на користь сім'ї. Згідно з сучасними дослідженнями, 83% українців вважають, що основне призначення жінки – це турбота про родину та дім [21].

У 2023 році Центр «Розвиток КСВ» провів аналіз, використовуючи дані з опитування жінок-підприємниць, які реєструвалися на тренінгову програму UWE Hub 2.0. за підтримки USAID «Мріємо та діємо». Ця програма мала на меті допомогти жінкам-підприємницям у сучасних умовах через навчання, обмін досвідом, нетворкінг та створення бізнесу із соціальним впливом. Результати опитування 639 жінок-підприємниць показали, що 58% з них мають намір створити

власний бізнес, але не мають чіткої бізнес-ідеї або їхній проєкт ще на етапі концепції. У той же час 30% вже мають діючий бізнес або готуються до його запуску.

Жінки-підприємці представляють різноманітні сектори, включаючи бізнес у сфері послуг (33%), такий як догляд за здоров'ям і красою, мода, психологічні консультації, організація відпочинку; освіти (11%): навчання іноземних мов, особистісний розвиток та навчання дітей; виробництво (17%), прикладами якого є пошиття одягу, текстильні вироби, виготовлення різноманітних прикрас та іграшок, часто з екологічних матеріалів і з акцентом на український етно-стиль та інші галузі. При описі своїх бізнесів, вони акцентують увагу на екологічності та натуральності продукту, якості, комплексності та індивідуальному підході, а також інноваційність, аутентичність, розвиток та соціальний вплив [22].

Прикладами жіночих підприємств в Україні є:

- міні-кав'ярня «Кульбабка» у Вінниці, яке працює від березня 2019 року та знаходиться у торгово-розважальному комплексі «Мегамолл» у Вінниці, де працюють баристи з інвалідністю.

- тепличне господарство створене у 2019 році на Вінниччині Асоціацією захисту прав та допомоги людям з інвалідністю «Відкриті серця з метою навчання та створення робочих місць для молоді з інвалідністю. В рамках цього проєкту впроваджено інклюзивну модель зайнятості, де для працівників з інвалідністю передбачено спеціальну групу супроводу. Наразі на базі теплиці функціонує вісім робочих місць, і молоді люди працюють за індивідуальними графіками роботи.

- зварювальний цех – унікальний навчально-виробничий центр, який почав працювати у Запоріжжі з 2018 року, спрямований на перекваліфікацію ветеранів АТО й ООС у газоелектрозварювальників. За рік підприємство стало самостійним у фінансовому плані, завдяки великому обсягу замовлень та їх якісному виконанню.

Це дозволило розширити матеріальну базу та забезпечити подальший розвиток бізнесу.

– швейне підприємство у Полтаві, яке успішно працює з 2014 року та надає можливість працевлаштування жінкам у складних життєвих ситуаціях, таким як звільнені з місць позбавлення волі, колишні алко- та наркозалежні, ВІЛ-позитивні особи, внутрішньо переміщені та жертви насильства. На підприємстві виготовляють переважно жіночий одяг для європейських клієнтів. З 2019 року під маркою My Space розпочали виробництво футболок, постільної білизни та екосумок для українського ринку. Навчально-виробничий центр не лише забезпечує стабільний дохід жінкам, але й допомагає їм у навчанні та підвищенні кваліфікації [21].

Отже, соціальні та жіночі підприємства важливі для досягнення інклюзивного та сталого розвитку, оскільки вони спрямовані на розв'язання соціальних проблем та забезпечують відкритий доступ до можливостей для всіх членів суспільства.

Висновок до 1 розділу

У результаті дослідження концепцій сталого та інклюзивного розвитку, можна зробити висновок про їх важливе значення для українського суспільства. Сталий розвиток – це комплексний підхід до задоволення поточних потреб та зберігання можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні, що включає в себе економічне зростання, соціальну інтеграцію та захист навколишнього середовища. Інклюзія, в свою чергу, є важливим компонентом цього процесу і означає забезпечення рівних можливостей для всіх людей, незалежно від їх походження чи обставин. Це означає включення кожного в суспільні процеси та забезпечення справедливого доступу до ресурсів і можливостей.

Інклюзія функціонує як засіб, який гарантує всім громадянам рівні можливості для участі у соціальних, економічних та політичних процесах, що є

важливим для досягнення сталого розвитку. Згідно з цим принципом, інклюзія забезпечує рівні можливості для всіх та сприяє зменшенню соціальної нерівності і більш справедливому розподілу влади та ресурсів, спонукаючи до більш гармонійного співіснування людей, сприяючи соціальній справедливості та забезпечуючи можливість всім громадянам зробити свій внесок у розвиток суспільства.

Збалансованість економічних, соціальних та екологічних аспектів на підприємстві сприяє створенню конкурентних переваг. Підвищення конкурентоспроможності через сталий розвиток проявляється в корпоративній соціальній відповідальності, покращенні ринкових позицій та раціональному використанні ресурсів. Підприємства поєднують соціальний, економічний розвиток і збереження довкілля, працюючи над захистом природи та забезпеченням добробуту за допомогою наукових досліджень і передових технологій.

Проаналізовані практики впровадження концепцій сталого та інклюзивного розвитку в стратегію управління підприємств демонструють активне використання принципів сталості та інклюзивності, а також залучення до спільного досягнення цілей сталого розвитку у різних секторах бізнесу. Підприємці створюють моделі бізнесу, які дозволяють працювати людям з інвалідністю, ветеранам, малозабезпеченим групам населення, жертвам насилля тощо. Взаємозв'язок між сталим та інклюзивним розвитком створює можливість досягти справжнього прогресу і сформувати суспільство, в якому кожна людина відчуває себе важливою та визнаною, а також сприяти зростанню економіки та зменшенню негативного впливу людської діяльності на довкілля.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВОЛИНЬХОЛДІНГ»

2.1. Загальна характеристика та етапи створення ТОВ «Волиньхолдінг»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Волиньхолдінг» визначається як одне з найбільших та динамічних підприємств в Україні, так як успішно завоювало лідируючу позицію на ринку холодних соусів. Асортимент продукції компанії включає в себе майонези, кетчупи, соуси, гірчиці, маринади, заправки, виготовлені за класичними фірмовими рецептурами та представлені на ринку під торговою маркою «Торчин». Продукція компанії експортується до різних країн світу, зокрема до Молдови, Литви, Німеччини, Чехії, Франції, Грузії, Польщі, Угорщини та Швейцарії.

ТОВ «Волиньхолдінг» приділяє особливу увагу вдосконаленню харчової цінності своїх продуктів та постійно покращує їх якість і смакові характеристики відповідно до принципів здорового харчування. Мета полягає в забезпеченні споживачів смачними та високоякісними продуктами, які відповідають стандартам здорового харчування. Крім того, компанія активно спілкується зі споживачами, інформуючи їх про свій продуктовий асортимент. Це дає можливість споживачам обґрунтовано обирати продукцію, яка відповідає принципам раціонального харчування [24].

1994 року ПрАТ «Волиньхолдінг» було засноване за 25 км від міста Луцьк у смт Торчин Волинської області нідерландським інженером-хіміком Штефаном Шаффельдом. На початковому етапі діяльності компанія спеціалізувалася на виробництві мінеральної води під брендом «Дональд Дак». Проте, через відсутність легальної власності на цю торгову марку і для уникнення можливих правових проблем, було прийнято рішення змінити бренд, називаючи продукцію за місцем виробництва. 1995 року підприємство почало випускати майонези та кетчупи в

скляних баночках, а також гірчицю в пет-банці під новою торговою маркою «Торчин Продукт».

У 1997 році була придбана лінія для виробництва упаковки dou-pack («дойпак»). Підприємство стало першим у країні, що використовує упаковку dou-pack у харчовій промисловості. Цей тип упаковки раніше не був поширеним в Україні, а в Європі застосовувався переважно для упаковки сипучих продуктів, соків та майонезу.

За період з 1997 по 1998 рік компанія експериментувала зі системою франчайзингу, представивши на ринок майонез під брендом «Довгань». Однак цей бренд не знайшов достатнього успіху серед українських споживачів. Далі була спроба співпрацювати з відомим брендом Helmans, але переговори завершилися безуспішно, і виробництво не розпочалося.

У сфері виробництва та популяризації холодних соусів компанія «Волиньхолдінг» швидко набуває провідних позицій на українському ринку, випереджаючи конкурентів, таких як «Чумак», «Кама», «Оліс» та інші бренди. У 2003 році шведська корпорація Nestlé S.A. спостерігає за успіхами компанії і купує її акції, відкриваючи нові можливості для розвитку ПрАТ «Волиньхолдінг»[25].

Societe pour l'Exportation des Produits Nestlé S.A. (Сосьєте Де Продюї Нестле С.А.) – одна з найбільших компаній у світі, що спеціалізується на виробництві продуктів харчування та напоїв. Наразі компанія представлена у 187 країнах, їй належать понад 400 фабрик та промислових підприємств. Nestlé S.A. пропонує різноманітний асортимент продуктів і послуг для сімей та домашніх тварин під понад 2000 торговельними марками, який постійно розширюється. У Групі компаній працюють понад 270 тисяч осіб. На сьогоднішній день більше 5500 людей зайняті на посадах у компанії Nestlé в Україні [27].

У 1994 відбулося відкриття представництва Nestlé S.A. в Києві, компанія стала активно впроваджувати на український ринок такі популярні бренди Nestlé,

як NESCAFÉ, Nesquik, Maggi, Nuts та Friskies. За два роки роботи у Києві вони стали одними з найбільш рентабельних представництв Nestlé у світі. Це стало стимулом для подальшого розвитку бізнесу Nestlé в Україні, з постійним зміцненням позицій на ринку та розширенням напрямків діяльності, включаючи розширення штату співробітників та організацію нових бізнес-ініціатив.

В 1998 році придбала контрольний пакет акцій ЗАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч». З 2018 року володіє 100% акцій цього підприємства. У 2003 році в Києві було засновано ТОВ «Нестле Україна», а наприкінці того ж року Nestlé стала власником 100% акцій підприємства «Волиньхолдінг».

У 2009 році Nestlé S.A. розпочала програму «Створення спільних цінностей», яка охоплює всі її бренди, включаючи «Торчин». Ця ініціатива спрямована на вирішення глобальних соціальних та економічних проблем, включаючи проблеми у сфері здорового харчування, збереження водних ресурсів та розвитку сільського господарства. Програма передбачає співпрацю з урядами, неурядовими організаціями та малими підприємствами, і має три основних напрямки: раціональне харчування, розвиток співтовариств та захист навколишнього середовища. Глобальна ініціатива спільних цінностей для світу включала в себе проведення освітніх програм про здорове харчування та спосіб життя серед школярів, створення науково-дослідного центру в Африці і встановлення спеціальної премії за досягнення у сфері здорового харчування, збереження води та розвитку сільського господарства. В Україні ця стратегія впливає на здоров'я та безпеку співробітників, а також на продовольчу безпеку в регіонах, що стали жертвами військових дій. Nestlé та бренд «Торчин» працюють над створенням довгострокової цінності для суспільства, реалізуючи цю програму на всіх етапах діяльності [28].

У 2010 році Nestlé SA придбала ТОВ «Техноком» у Харкові, виробника продуктів швидкого приготування під ТМ «Мівіна». У 2012 році у Львові було

створено Nestlé Business Service (NBS Europe), що є одним із семи сервісних центрів Nestlé у світі та надає послуги з підтримки підрозділів Nestlé у понад 40 країнах світу. Бізнес Nestlé в Україні охоплює такі напрямки: кава та напої, кондитерські вироби, кулінарія (холодні соуси, приправи, супи, продукти швидкого приготування), дитяче та спеціальне харчування, готові сніданки, корми для домашніх тварин [30].

Після приєднання до корпорації Nestlé S.A., волинське підприємство почало активно модернізувати свої виробничі процеси, отримало значну маркетингову підтримку та вдосконалило системи дистрибуції. Ця співпраця вигідна і для Nestlé S.A., оскільки вони отримали доступ до сильного бренду, налагодженого виробництва та значного досвіду на українському ринку харчових продуктів [25].

Отже, Nestlé SA, відзначається високорозвиненою корпоративною культурою, фокусуючись на програмі «Створення спільних цінностей» та здійсненні сталого розвитку. Значні інвестиції, успішні інновації та впровадження корпоративних принципів управління Nestlé допомогли підприємству «Волиньхолдінг» закріпити лідерські позиції на українському ринку та збільшити обсяги продукції під торговою маркою «Торчин».

Орієнтація на безпеку та якість є ключовими аспектами філософії бренду. На підприємстві постійно вдосконалюють системи безпеки для працівників як в офісних приміщеннях, так і на виробничих лініях. Компанія «Волиньхолдінг» інтенсивно використовує автоматизовані процеси виробництва та передові технології для виготовлення своєї продукції. Кожен етап виробничого процесу ретельно контролюється та моніториться з метою забезпечення безпеки і задоволення потреб покупців. Виробництво поділене на кілька напрямків: виробництво гірчиці, майонезу та білих соусів знаходиться у відокремлених приміщеннях, а також є окремий цех для виробництва томатних продуктів, включаючи кетчупи, соуси на основі томатів та заправки для борщів, супів та інших

страв. Окрім того, на підприємстві також є цех для виробництва маринадів на експорт.

Цехи обладнані 18 лініями сучасного європейського обладнання закритого типу. Більшість обладнання на виробництві є закордонного виробництва, проте на Волині закуповують лише деякі компоненти від місцевого виробника, який також співпрацює з компанією Nestlé у Польщі. Частина пакувального матеріалу також закуповується в Україні для виробництва упаковки на автоматичних лініях. Компанія надає велику увагу безпеці продукції, перевіряючи пакувальні матеріали на різні показники відповідності стандартам. На основі результатів вибираються найбільш надійні виробники [27].

Крім того, на підприємстві є відділ, де працівники можуть пройти стажування та навчитися керувати виробничою лінією, дотримуючись правил безпеки та ознайомитися з усім обладнанням, що використовується на виробництві.

Nestlé S.A. активно використовує місцеву сировину від українських виробників для виробництва продуктів, таких як кетчуп, майонез, гірчиця та інші соуси, за умови, що вона відповідає стандартам якості корпорації. З 2007 року було запущено проєкт «Господар» від Nestlé спрямований на зменшення імпорту сировини для виробничих потужностей компанії в Україні. Ініціатива успішно допомогла забезпечити 75% української сировини та пакувальних матеріалів для фабрик Nestlé S.A.. З часом, завдяки розширенню проєкту, його цілі почали фокусуватися та охоплювати більше питань, таких як підтримка українських агровиробників, покращення якості та екологічності продукції, а також поширення та впровадження практик сталого розвитку в сільському господарстві. Проєкт також допомагає українським фермерам з оцінкою та покращенням ефективності їх господарств за допомогою системи RAIS, що сприяє відповідальному ставленню до довкілля [32].

Проте не всі складові для виробництва продукції «Торчин» можна отримати від місцевих постачальників, тому імпортується деяка зарубіжна сировина, така як сушена цибуля, часник та солодкий перець з Європейського Союзу. Це зумовлено високими стандартами якості, які вимагає корпорація.

З 2005 року назва ТМ «Торчин Продукт» скорочується до «Торчин».

Спочатку виробництво продукції ТМ «Торчин» було сконцентроване на заводі ПрАТ «Волиньхолдінг». Однак пізніше було відкрито ще одне підприємство у селі Смолигів, яке виконує роль логістичного центру зі складом, що вміщує 25 тисяч палет одночасно. Всі операції з імпорту та експорту продукції в Україні здійснюються через це підприємство.

У 2021 році у ПрАТ «Волиньхолдінг» було прийняте рішення про його реорганізацію в товариство з обмеженою відповідальністю з метою оптимізації корпоративної структури, спрощення бізнес-процесів та підвищення ефективності господарської діяльності.

28 лютого 2023 року підприємство змінило організаційно-правову форму функціонування на товариство з обмеженою відповідальністю.

За Класифікацією видів економічної діяльності до видів діяльності ТОВ «Волиньхолдінг» відносяться:

– основний:

10.84 Виробництво прянощів і приправ

– інші:

36.00 Забір, очищення та постачання води

46.38 Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними та моллюсками

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

52.21 Допоміжне обслуговування наземного транспорту

Організаційна структура ТОВ «Волиньхолдінг» зображена на Рис. 2.1.

Рис. 2.3. Організаційна структура ТОВ «Волиньхолдінг»

2.2. Аналіз ринку холодних соусів в Україні

2.2.1. Вплив мікро- та макрофакторів на діяльність ТОВ «Волиньхолдінг»

ТОВ «Волиньхолдінг» продовжує розвиватися та задовольняти попит споживачів своїми продуктами. 10% продукції бренду експортується до Польщі, Ізраїлю, Грузії, США, Франції, Іспанії, Швейцарії, Нідерландів, Німеччини, Румунії, Литви, Латвії, Казахстану, Молдови та Болгарії через мережу підрозділів компанії Nestlé S.A. у цих країнах. Продукція продається через місцеві етнічні магазини, задовольняючи попит українців, які мешкають та працюють за кордоном.

До початку епідемії коронавірусу та повномасштабного вторгнення в Україну, дохід ТОВ «Волиньхолдінг» становив 1,3 млрд грн. Однак, компанія зазнала втрат у розмірі 30% через окупацію та руйнування інфраструктури в Україні. Крім того, частина працівників залишилася в Україні, а частина переселилася до безпечніших областей або виїхали за кордон.

Також призвело до зниження обсягів продажів і викликало негативне сприйняття з боку корпорації Nestlé S.A. її неоднозначне ставлення до агресії РФ та відмова від виходу з ринків Росії та Білорусії, що призвело до засудження та бойкоту її продукції в Україні. Деякі мережі супермаркетів відмовилися від продажу продукції корпорації Nestlé S.A. Це в свою чергу негативно позначилося на бренді «Торчин».

З часом політика Nestlé S.A. стосовно Росії змінилася. Корпорація планує призупинити капітальні інвестиції, припинити рекламну підтримку брендів і значно обмежити асортимент товарів до дитячого та спеціального медичного харчування. Крім того, вона планує припинити імпорту та експорту товарів з Росії та скоротити свій портфель у цій країні. Зараз шведська корпорація активно впроваджує ці бізнес-рішення і адаптується до нових умов. Проте, доки Nestlé повністю не покине російський ринок, їй буде складно завоювати лояльність української аудиторії та відновити попередні обсяги продажів в Україні, і це й далі негативно впливатиме на діяльність ТОВ «Волиньхолдінг» та інших підприємств, акціями яких володіє корпорація.

До війни основними конкурентами бренду «Торчин» були ТМ «Чумак» та ТМ «Верес». Проте військові дії суттєво вплинули на ринок. Бренд «Чумак» втратив свої виробничі потужності та поля, що призвело до втрати його позицій на ринку. Тепер компанія змушена знаходити альтернативні шляхи для відновлення виробництва, навіть шляхом співпраці з конкурентами. У той час, «Торчин» зберіг свій завод і відновив його роботу всього через чотири дні після вторгнення. В даний момент компанія контролює 50% внутрішнього ринку [25].

На початку повномасштабного вторгнення РФ Nestlé в Україні довелося призупинити роботу і тимчасово припинити експорт продукції, щоб забезпечити внутрішні потреби ринку. Однак з травня поставки за кордон почали відновлюватися, хоча виникали проблеми з логістикою через блокаду морських

портів і бойові дії. І вже на кінець 2022 вдалося відновити експорт до 17 країн, включаючи Болгарію, Велику Британію, Грузію, Італію, Південну Корею, Литву, Молдову, Нідерланди, Німеччину, Північну Македонію, Польщу, Румунію, США, Угорщину, Францію, Чехію та Швейцарію [33].

Виробничі процеси також потребували адаптації через недоступність частин сировини, що вимагало додаткового імпорту з країн ЄС. Незважаючи на ці труднощі, більшість категорій товарів вдалося відновити. ТОВ «Волиньхолдінг» успішно експортувало свою продукцію, включаючи кетчуп, майонез, заправки, соуси та гірчицю.

2.2.2. Аналіз стану виробництва та урожайності сировини для продукції бренду «Торчин» в Україні

У зв'язку з тим, що асортимент продукції бренду Торчин включає у себе кетчупи та майонези, соуси на томатній та майонезній основі, а також гірчицю, до основної сировини, яку використовує ТОВ «Волиньхолдінг» для виробництва, належать помідори, соняшникова олія та гірчиця.

Таблиця 2.1

Обсяг виробництва помідорів за 2019-2022 роки, тис.т

Рік	Площа зібрана, тис.га	Валовий збір, тис.т
2019	72,9	2 224,4
2020	74,9	2 250,3
2021	75,8	2 444,9
2022	51,5	1 257,5

Джерело:[34]

Згідно з даними Faostat, статистичного агентства Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), Україна у 2022 році зайняла 19-те місце у світовому виробництві помідорів, досягнувши обсягу у 1,3 мільйона тонн. У 2021 році Україна посідала 13-те місце й вирощувала 2,4 млн тонн помідорів на рік [34].

У таблиці 2.1 помітно, що з 2019 по 2022 рік обсяг виробництва помідорів зазнав значних змін. Площа збору помідорів рівномірно зростала з 2019 по 2021 рік, після чого в 2022 році спостерігається зменшення на 24,3 тис.га. Валовий збір у 2022 році знизився на 1 187,4 тис.т. Як повідомляє інтернет-ЗМІ «Економічна правда», спад виробництва помідорів у 2022 році пов'язаний з окупацією Херсонської області, оскільки до початку повномасштабної війни на Херсонщині було сконцентровано понад 40% загального виробництва вітчизняних помідорів. Дефіцит помідорів призвів до збільшення цін та імпорту цього продукту [36].

У 2023 році обсяги виробництва помідорів на заході України повернулися до рівня, який був до початку війни, про що свідчать дані аналізу, проведеного львівським гуртовим ринком «Шувар».

Експерти Всесвітньої ради з переробки томатів (World Processing Tomato Council, WPTC) передбачають, що у 2024 році виробництво помідорів на переробку в Україні зросте на 20% порівняно з минулим роком і складе 600 тис. т [38].

Важливим аспектом 2023 року також стало значне зростання обсягів переробки насіння соняшнику на вітчизняних підприємствах. Це збільшення розпочалося після введення заборони на його імпорт деякими країнами Європейського союзу, а саме Польщею, Угорщиною, Словаччиною та Болгарією. Такий крок сприяв значному зростанню обсягів переробки насіння соняшнику в Україні, що в свою чергу призвело до збільшення виробництва та експорту соняшникової олії на 25,4%. За перші вісім місяців 2023 року експорт насіння соняшнику зменшився на 58% порівняно з відповідним періодом 2022 року. У результаті це стимулювало збільшення його переробки на вітчизняних підприємствах, а також виробництво та експорт продукції з високою доданою вартістю [40].

Асоціація «Укроліяпром» прогнозує, що у 2024 році в Україні виробництво основних видів насіння олійних культур збільшиться на 18,8%. Цей ріст

передбачається завдяки збільшенню площ під посівами на 12,1% і покращенню урожайності в середньому на 5,7% за рахунок сприятливих погодних умов. Особливо значне зростання виробництва передбачається для насіння соняшнику – на 15%. У зв'язку з цим у 2024 році в Україні може бути вироблено до 5 млн.т соняшникової олії, при цьому експорт може збільшитися до 4,7 млн. т [41]

Джерела інформації про вирощування української гірчиці свідчать, що до війни Україна входила до десятки лідерів за площею посівів гірчиці, а в 2021 році входила до п'ятірки країн-експортерів цієї культури.

За даними Faostat, у 2021 році світове виробництво насіння гірчиці склало 532 769 тонн, а частка України складала понад 3%, що підтверджує її значний внесок у світове виробництво та робить її важливим учасником на ринку.

Україна залишається однією з провідних країн у виробництві гірчиці, проте за офіційними даними, протягом періоду з 2019 по 2021 рік площі, призначені для вирощування цієї культури, зменшилися з 48 тис. га до 20 тис. га. У 2022 році ця площа склала 19,6 тис. га, що на 7% менше, ніж у попередньому році. Ймовірно, останнє зниження пов'язане з воєнними подіями у регіонах, де традиційно вирощувалася ця культура, зокрема на півдні та в Харківській області [42].

Інтерес до гірчиці зростає, оскільки даній культурі характерна простота вирощування, що базується на технологіях, схожих на ті, які використовуються при культивуванні ріпаку, а також завдяки зручності логістики і наявності внутрішнього попиту.

Загалом, з урахуванням сприятливих тенденцій у виробництві помідорів, соняшникової олії та гірчиці, ТОВ «Волиньхолдінг» має потенціал для подальшого розвитку та збільшення виробництва своєї продукції.

2.2.3. Аналіз ринку прянощів та приправ в Україні

Аналіз графіка динаміки індексу виробництва прянощів та приправ за 2020-2023 роки на Рис.2.2 свідчить про зростання виробництва холодних соусів. Позитивна тенденція є свідченням про збільшення попиту на ці продукти серед споживачів, що вказує на перспективність цього сегмента в харчовій промисловості та можливості для подальшого розвитку та розширення на ринку. У 2022 році спостерігається найвищий спад та зріст індексу виробництва у періоді березень-квітень, що ймовірно було спричинене початком повномасштабної війни, проте у квітні підприємства-виробники прянощів та приправ почали відновлювати свою діяльність.

Загалом, динаміка індексу виробництва прянощів та приправ за останні чотири роки характеризується стабільними коливаннями, які не виявляють суттєвих змін протягом місяців. Найнижчі значення індексів спостерігаються у 2022 році. Умови нестабільності, спричинені війною, призвели до загальної розгубленості як серед підприємств, так і серед споживачів, проте під кінець року виробництво почало відновлюватися. Це може свідчити про достатній рівень стабільності та надійності виробництва в цьому секторі. Така стійкість може бути важливою для прогнозування та планування діяльності підприємств, що спеціалізуються на виробництві прянощів та приправ.

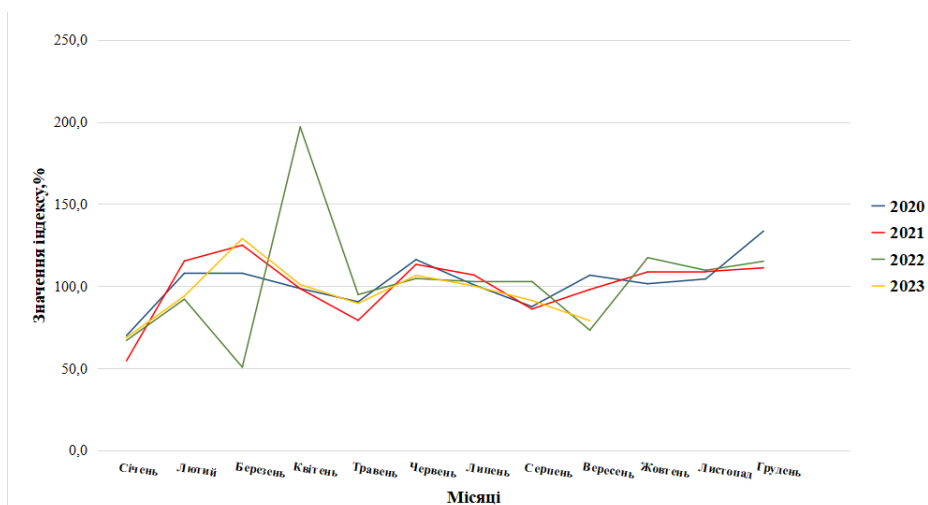

Рис. 2.2. Динаміка індексу виробника прянощів та приправ за 2020 - 2023 роки, %
Джерело: [34]

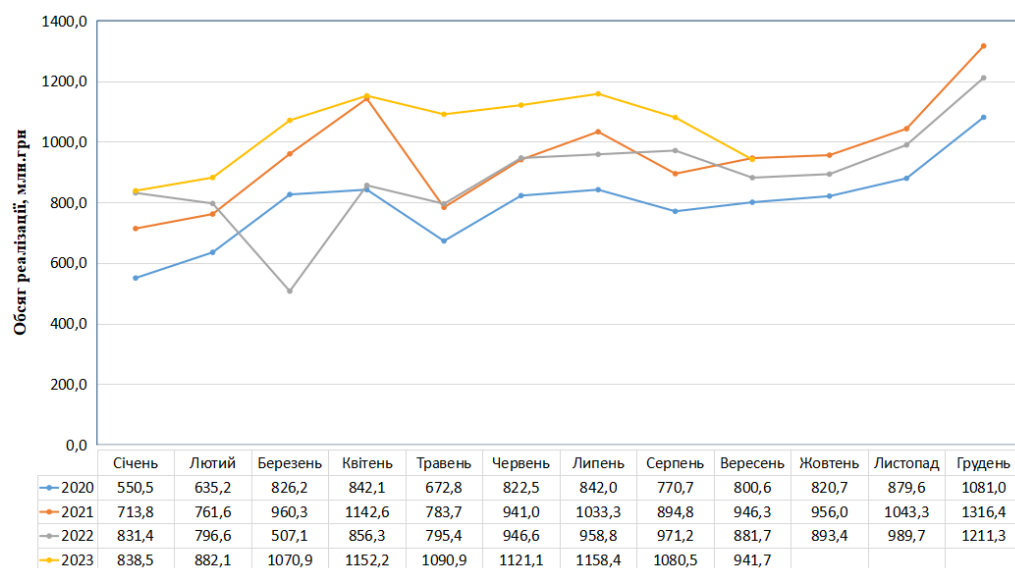

Рис. 2.3. Динаміка змін обсягу реалізації прянощів та приправ в Україні, млн.грн
Джерело: [34]

За даними графіку на Рис. 2.3 обсяг реалізації прянощів та приправ збільшувався з 2020 по 2023 рік, що свідчить про підвищення попиту на ці товари протягом чотирьох років. Щомісяця є відмінності в обсягах реалізації, що може бути пов'язано з сезонними тенденціями, маркетинговими акціями або іншими факторами. Схожа тенденція зміни попиту по місяцях упродовж чотирьох років

вказує на стабільність ринку прянощів та приправ. Такі місячні коливання можуть бути корисними для планування маркетингових стратегій та управління запасами, дозволяючи підприємствам адаптуватися до змін в попиті та максимізувати свою ефективність.

У зв'язку з початком повномасштабного вторгнення у березні 2022 року відбувся значний спад обсягу продажу продукції. У 2023 році обсяг реалізації прянощів та приправ продовжив зростати порівняно з попередніми роками, що свідчить про стійкий попит на ці товари на ринку.

За даними Державної митної служби України товарообіг прянощів та приправ за 2023 рік складає 291,94 млн.грн, що на 142,33 млн.грн або 32,77% менше порівняно з 2022 роком. У структурі товарообігу на експорт припадає 55%, а на імпорт – 45%, що вказує на високий рівень експортного потенціалу в цій галузі. Таке дисбалансування в сторону експорту може свідчити про конкурентоспроможність українських прянощів та приправ на світовому ринку. Це також може бути результатом специфіки клімату та ґрунтів, які сприяють вирощуванню або виробництву сировини для певних видів прянощів та приправ в Україні.

У таблиці 2.2. наведено товарообіг прянощів та приправ, а також країни-партнери, які експортували та імпортували продукцію за 2022-2023 роки. У 2023 найбільший товарообіг досліджуваної продукції з Україною мають Польща – 70,63 млн.грн, Молдова – 51,91 млн.грн, Італія – 38,57 млн.грн, Грузія – 30,38 млн.грн, Німеччина – 24,64 млн грн, Литва – 9,28 млн.грн, Болгарія – 9,01 млн грн, Чехія – 8,01 млн.грн та Гамбія – 6,79 млн.грн. На зниження загального товарообігу найбільше вплинули зменшення товарообігу з Польщею на 44,14 млн.грн або 38,46%, Францією – на 27,77 млн.грн або 85,47%, Молдовою – на 15,58 млн.грн або 23,08% та Болгарією – на 10,84 млн.грн або 54,61% [43].

Таблиця 2.2

Товарообіг прянощів та приправ у вартісному та натуральному вираженні за
2022-2023 роки, млн.грн.

Країна-партнер	Товарообіг, млн.грн				Товарообіг, т			
	2022 рік	2023 рік	Відхилення		2022 рік	2023 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне			абсолютне	відносне
Польща	114,77	70,63	-44,14	-38,46	2 242,36	1 049,04	-1 193,32	-53,22
Молдова	67,49	51,91	-15,58	-23,08	2 041,92	1 196,84	-845,08	-41,39
Італія	36,61	38,57	1,96	5,35	514,00	483,24	-30,76	-5,98
Грузія	30,63	30,38	-0,25	-0,82	1 070,96	735,15	-335,81	-31,36
Німеччина	13,36	24,64	11,28	84,44	239,36	302,51	63,16	26,39
Литва	14,46	9,28	-5,18	-35,82	288,13	124,81	-163,31	-56,68
Болгарія	19,84	9,01	-10,84	-54,61	357,64	211,09	-146,54	-40,98
Чехія	10,19	8,01	-2,18	-21,39	234,98	154,42	-80,56	-34,28
Гамбія	1,31	6,79	5,48	416,83	64,93	170,66	105,73	162,83
Нідерланди	12,31	5,32	-6,99	-56,79	192,87	56,81	-136,06	-70,55
Латвія	7,38	5,03	-2,35	-31,82	197,66	94,07	-103,59	-52,41
Франція	32,49	4,72	-27,77	-85,47	710,08	107,14	-602,94	-84,91
США	6,28	4,58	-1,70	-27,10	104,99	67,49	-37,50	-35,72
Греція	4,95	4,35	-0,60	-12,12	148,69	84,48	-64,21	-43,18
Кіпр	1,54	2,94	1,40	91,32	75,62	108,15	32,53	43,01
Вірменія	5,68	2,70	-2,98	-52,45	165,56	57,37	-108,19	-65,35
Естонія	2,66	2,14	-0,53	-19,80	69,66	37,30	-32,37	-46,46
Інші країни	52,31	10,94	-41,37	-79,08	1 482,86	174,47	-1 308,38	-88,23
Всього	434,26	291,94	-142,33	-32,77	10 202,27	5 215,05	-4 987,22	-48,88

Джерело: [43]

Динаміка змін експорту прянощів та приправ за 2019 – 2023 роки зображена на Рис.2.4 демонструє, що за останні 5 років найбільший обсяг експорту у вартісному вираженні був у 2021 році і складав 448,78 млн.грн. За період 2022 – 2023 роки спостерігається тенденція зниження експорту: експорт за 2022 рік становить 237,22 млн.грн (на 47,14% менше порівняно з 2021 роком), експорт за 2023 рік – 160,63 млн.грн (на 32,29% менше порівняно з 2022 роком).

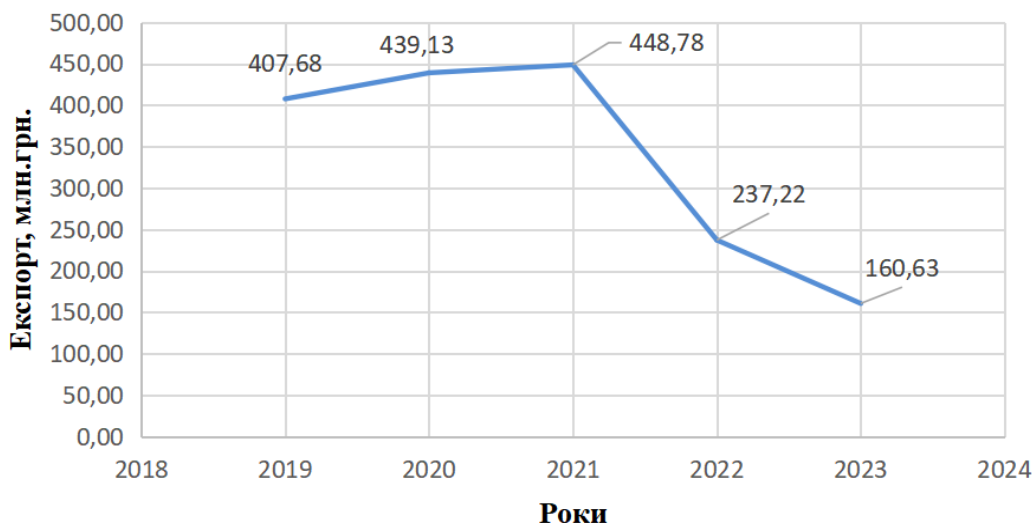

Рис. 2.4. Динаміка змін експорту прянощів та приправ за 2019 - 2023 роки, млн.грн
Джерело: [43]

За даними Держстату, у 2023 році експорт усіх товарів з України скоротився на 18% порівняно з 2022 роком. Експорт українських товарів стикається з серйозними викликами у сфері логістики, оскільки обмеження на використання морських маршрутів для транспортування вантажів та нестабільність на кордоні між Україною та Польщею ускладнюють цей процес [34].

Таблиця 2.3.

Експорт прянощів та приправ у вартісному та натуральному вираженні за 2022 -2023 рік

Країна-партнер	Експорт, млн.грн.				Експорт, т			
	2022 рік	2023 рік	Відхилення		2022 рік	2023 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне			абсолютне	відносне
Молдова	63,60	51,91	-11,69	-18,38	1 980,13	1 196,84	-783,29	-39,56
Грузія	30,44	30,31	-0,13	-0,44	1 068,73	734,33	-334,40	-31,29
Польща	21,03	17,92	-3,11	-14,78	510,78	300,39	-210,40	-41,19
Болгарія	4,68	8,60	3,92	83,63	143,44	206,73	63,29	44,12
Німеччина	5,28	7,13	1,85	35,10	132,29	110,58	-21,70	-16,40
Гамбія	1,31	6,79	5,48	416,83	64,93	170,66	105,73	162,83
США	3,82	4,53	0,71	18,57	72,50	67,42	-5,08	-7,00
Литва	10,04	4,48	-5,56	-55,40	236,78	76,89	-159,90	-67,53

Продовження табл.2.3.

Країна-партнер	Експорт, млн.грн.				Експорт, т			
	2022 рік	2023 рік	Відхилення		2022 рік	2023 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне			абсолютне	відносне
Франція	31,16	4,42	-26,73	-85,80	693,82	104,03	-589,78	-85,01
Латвія	6,38	4,29	-2,09	-32,73	187,89	87,98	-99,91	-53,18
Кіпр	1,54	2,94	1,40	91,32	75,62	108,15	32,53	43,01
Чехія	1,09	2,86	1,77	162,46	22,96	46,15	23,18	100,94
Вірменія	5,45	2,55	-2,90	-53,26	162,63	55,70	-106,94	-65,75
Естонія	2,63	2,10	-0,52	-19,87	69,19	37,01	-32,17	-46,50
Італія	1,65	1,90	0,24	14,78	29,87	28,77	-1,10	-3,67
Інші країни	47,13	7,91	-39,22	-83,22	1 453,49	160,07	-1 293,41	-88,99
Всього	237,22	160,63	-76,59	-32,28	6 905,05	3 491,70	-3 413,35	-49,43

Джерело: [43]

У 2023 році експорт прянощів та приправ, наведений у таблиці 2.3. складає 160,63 млн.грн та зменшився на 76,59 млн.грн або 32,28% порівняно з 2022 роком. Найбільш помітне зменшення відбулось за рахунок зменшення експорту в Францію – на 26,73 млн.грн або 85,80% та Молдову – на 11,69 млн.грн або 18,38%.

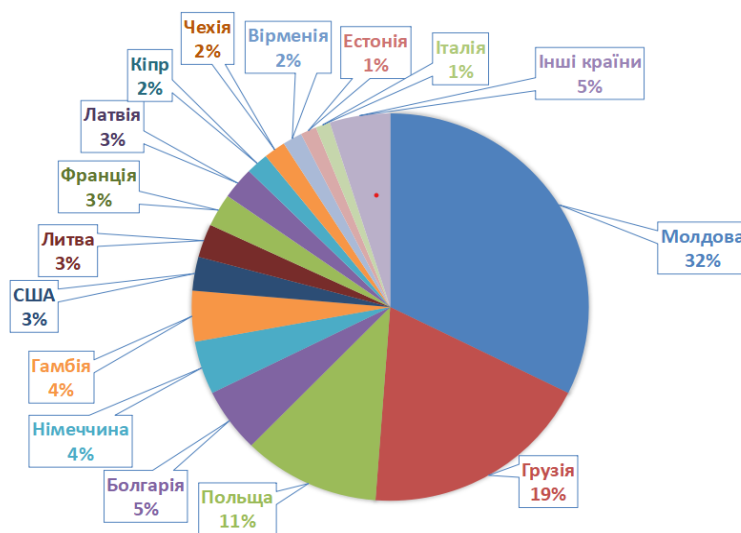

Рис. 2.5. Структура експорту готових соусів, кетчупів, гірчиці та приправ у 2023 році

Джерело: [43]

Аналізуючи структуру експорту України у 2023 році на Рис.2.5 можна зробити висновок, що найбільше готових соусів, кетчупів, гірчиці та приправ

Україна експортувала в Молдову – 32%, Грузію – 19%, Польщу – 11%, Болгарію – 5%, Німеччину та Гамбію – 4%.

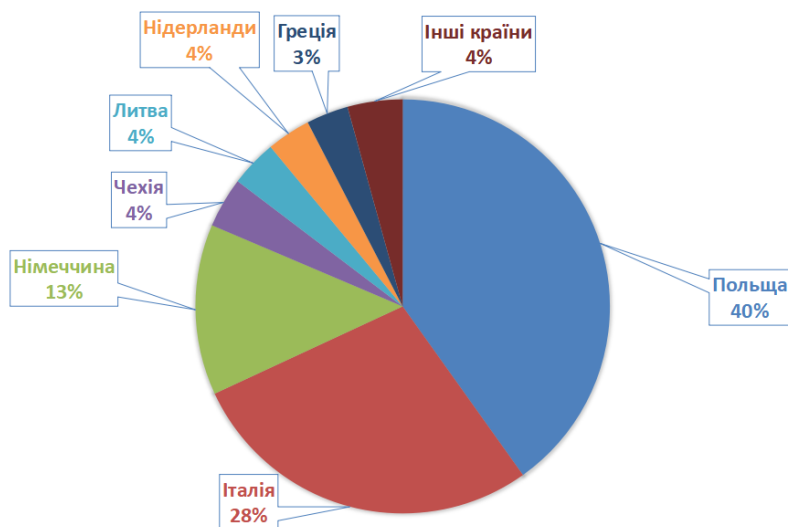

Рис. 2.6. Структура імпорту готових соусів, кетчупів, гірчиці та приправ у 2023 році

Джерело: [43]

Структура імпорту зображена на Рис.2.6 демонструє, що в Україну було найбільше експортовано готових соусів, кетчупів, гірчиці та приправ з Польщі – 40%, Італії – 28%, Німеччини – 13%, Чехії, Литви та Нідерландів – 4%, Греції – 3%.

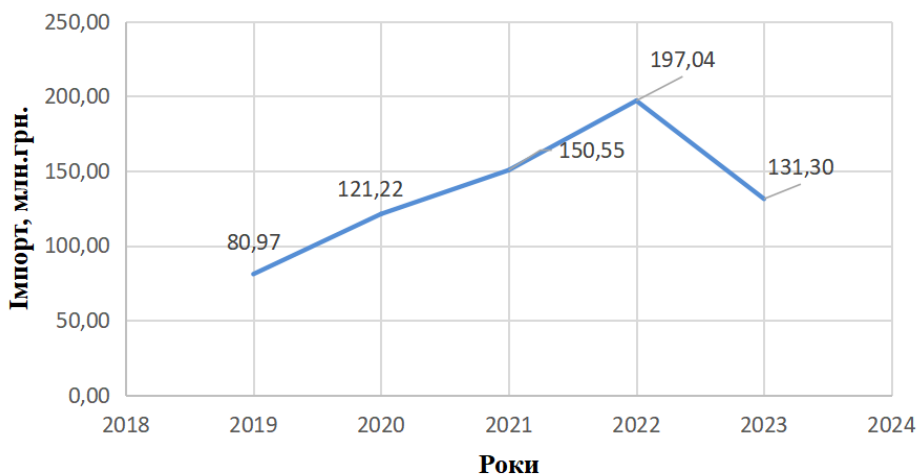

Рис. 2.7. Динаміка змін імпорту прянощів та приправ за 2019-2023 роки

Джерело: [43]

Графік динаміки змін імпорту прянощів та приправ на Рис.2.7 показує тенденцію зростання протягом 2019-2022 років, проте у 2023 році помітний різкий спад імпорту.

2.3. Аналіз та оцінка фінансово-економічного стану ТОВ «Волиньхолдінг»

2.3.1. Аналіз технічного стану основних фондів на підприємстві

Для розуміння технічного стану підприємства у таблиці 2.4. наведено аналіз основних фондів.

Таблиця 2.4.

Зміна технічного стану основних фондів

Показники	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
1. Первісна вартість ОФ, тис. грн	526 523	616 932	90 409	17,17
2. Зношення, тис. грн	219 031	246 216	27 185	12,41
3. Залишкова вартість ОФ, тис. грн	307 492	370 716	63 224	20,56
4. Коефіцієнт придатності (ст.3/ст.1)	0,584	0,601	0,017	2,9
5. Коефіцієнт зношення (ст.2/ст.1)	0,416	0,399	-0,017	-4,1

Джерело: складено автором

У звітному році первісна вартість основних фондів складає 616 932 тис. грн та збільшилась на 90 409 тис. грн у порівнянні з попереднім роком.

В ході аналізу коефіцієнта придатності та коефіцієнта зношування основних фондів було встановлено, що наявна кількість активів знаходиться у помірно задовільному стані. Коефіцієнт придатності у попередньому та звітному роках складає – 0,584 та 0,601 відповідно. Це свідчить про те, що основні фонди функціонують на прийнятому рівні, але можуть потребувати певних заходів підтримки та удосконалення, при цьому у звітному році коефіцієнт збільшився на 2,9%, що вказує на оновлення основних засобів підприємства у цьому періоді. У той же час, коефіцієнт зношування, який складає 0,416 та 0,399 у попередньому та звітному роках відповідно, показує, що обсяг зношення активів є помірним. Даний коефіцієнт у звітному періоді зменшився на 4,1%, але все ж потребує уваги для

планування та проведення регулярного обслуговування, ремонту та модернізації основних фондів. Це допоможе зберегти ефективність активів підприємства, знизити коефіцієнт зношування та збільшити коефіцієнт придатності. Також може бути доцільним розглядати можливість впровадження новітніх технологій та удосконалення процесів для поліпшення використання основних фондів і забезпечення їхньої тривалої придатності.

2.3.2. Аналіз складу, структури й динаміки оборотних коштів підприємства

Для аналізу складу, структури й динаміки оборотних коштів складена таблиця 2.5.

Таблиця 2.5.

Склад, структура й динаміка оборотних коштів

Показник	2021 рік		2022 рік		Відхилення		
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	у структурі
Оборотні кошти, всього (1195)	620 627	100	620 215	100	-412	-	0
Запаси (1100)	119 988	19,33	241 104	38,87	121 116	100,94	19,54
Поточні біологічні активи (1110)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (1125)	383 304	61,76	202 488	32,65	-180 816	-47,17	-29,11
Дебіторська заборгованість за розрахунками (1130+1135)	100 836	16,25	155 508	25,07	54 672	54,22	8,82
Інша поточна дебіторська заборгованість (1155)	330	0,05	108	0,02	-222	-67,27	-0,03
Поточні фінансові інвестиції (1160)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Гроші та їх еквіваленти (1165)	8 096	1,30	7 338	1,18	-758	-9,36	-0,12

Продовження табл.2.5

Витрати майбутніх періодів (1170)	910	0,15	1 302	0,21	392	43,08	0,06
Інші оборотні кошти (1190)	7 163	1,15	12 367	1,99	5 204	72,65	0,84

Джерело: складено автором

Найбільша питома вага як у попередньому, так і у звітному роках припадає на дебіторську заборгованість та запаси. Частки видів дебіторської заборгованості зазнали змін: заборгованість дебіторів за продукцію, товари, роботи та послуги зменшилася на 180 816 тис. грн . або 47,17%, а у структурі її частка зменшилася на 29,11 відсоткових пунктів, при цьому заборгованість за розрахунками збільшилася на 54 672 тис. грн або 54,22%, а частка збільшилася на 8,82 відсоткових пункти. Запаси у звітному році збільшилися на 121 116 тис. грн (100,94%), а їх частка у структурі оборотних коштів збільшилася майже вдвічі і складає 38,87%.

2.3.3. Аналіз ефективності використання оборотних коштів

Ефективність використання оборотних коштів характеризується показниками оборотності оборотних коштів. Для аналізу зміни оборотності оборотних коштів наведена таблиця 2.6.

Таблиця 2.6

Показники оборотності оборотних коштів

Показник	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку) (РП), тис. грн	1 717 839	1 963 184	245 345
2. Середній залишок оборотних коштів (ОК), тис. грн	633 083	620 421	-12 662
3. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів (Ко), обороти	2,713	3,164	0,451
4. Тривалість одного обороту оборотних коштів (Тоб), днів	133	114	-19
5. Коефіцієнт закріплення оборотних коштів (Кз), грн/грн	0,369	0,316	-0,053

Джерело: складено автором

У звітному році у порівнянні з попереднім оборотність оборотних коштів збільшилась на 0,451 обороти, отже тривалість одного обороту зменшилась на 19 днів. Це явище позитивно характеризує діяльність підприємства, оскільки вказує на

ефективне використання ресурсів підприємства та призводить до збільшення прибутку та покращення фінансового стану.

2.3.4. Аналіз зміни фонду оплати праці на підприємстві

Величина фонду оплати праці залежить від чисельності персоналу підприємства й середньої заробітної плати одного працівника. Аналіз зміни фонду оплати праці наведений у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Вплив зміни чисельності персоналу й середньої заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення		
			усього	у тому числі за рахунок	
				Ч _{со}	ЗП
1	2	3	4	5	6
1. Фонд оплати праці штатних працівників (ФОП), тис. грн	113 171	124 835	11 664	-10 176,5	21 840,5
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Ч _{со}), осіб	645	587	-58	-10 176,5	×
3. Середньорічна заробітна плата одного працівника (ЗП), тис. грн	175,459	212,666	37,209	×	21 840,5

Джерело: складено автором

Методом факторного аналізу розраховуємо вплив на зміну фонду оплати праці зміни середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу й середньорічної заробітної плати одного працівника.

Вплив зміни середньооблікової чисельності працівників на зміну фонду оплати праці ($\Delta\text{ФОП}(\text{Ч}_{\text{со}})$) становить:

$$\Delta\text{ФОП}(\text{Ч}_{\text{со}}) = (\text{Ч}_{\text{со з}} - \text{Ч}_{\text{со п}}) \cdot \text{ЗП}_{\text{п}}, \quad (2.1)$$

$$\Delta\text{ФОП}(\text{Ч}_{\text{со}}) = (587 - 645) \cdot 175,459 = -10\,176,5 \text{ тис. грн}$$

Вплив зміни середньорічної заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці ($\Delta\text{ФОП}(\text{ЗП})$) становить:

$$\Delta\text{ФОП}(\text{ЗП}) = \text{Ч}_{\text{со з}} \cdot (\text{ЗП}_{\text{з}} - \text{ЗП}_{\text{п}}), \quad (2.2)$$

$$\Delta\text{ФОП(ЗП)}=587*(212,666-175,459) = 21\,840,5 \text{ тис. грн}$$

Загальний вплив факторів на зміну фонду оплати праці становить:

$$\Delta\text{ФОП} = \Delta\text{ФОП(Ч}_{\text{CO}}) + \Delta\text{ФОП(ЗП)} \quad (2.3)$$

$$\Delta\text{ФОП} = -10\,176,5 + 21\,840,5 = 11\,664 \text{ тис. грн}$$

У звітному році в порівнянні з попереднім фонд оплати праці штатних працівників збільшився на 11 664 тис. грн, що відбулося за рахунок збільшення середньорічної заробітної плати одного працівника на 37,209 тис. грн, а також за рахунок зменшення середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу на 58 осіб фонд оплати праці зменшився на 10 176,5 тис. грн.

2.3.5. Аналіз витрат на виробництво за елементами витрат

Аналіз проводять методом порівняння фактичної питомої ваги кожного елемента витрат на виробництво з питомою вагою в попередньому році. Для цього складаємо аналітичну таблицю 2.8.

Таблиця 2.8

Структура витрат на виробництво

Елементи витрат	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення	
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	абсолютного значення	структури
1. Матеріальні витрати	1 496 023	1 681 963	86,30	86,78	185 940	0,48
2. Витрати на оплату праці	113 171	124 835	6,53	6,44	11 664	-0,09
3. Відрахування на соціальні заходи	24 591	27 162	1,42	1,40	2 571	-0,02
4. Амортизація	32 564	37 735	1,88	1,95	5 171	0,07
5. Інші операційні витрати	67 191	66 485	3,88	3,43	-706	-0,45
Усього	1 733 540	1 938 180	100,00	100,00	-	-

Джерело: складено автором

Структура витрат ТОВ «Волиньхолдінг» свідчить про високий рівень матеріаломісткості діяльності, так як питома вага матеріальних витрат складає на

підприємстві 86,30% та 86,78% у попередньому та звітному роках відповідно. Матеріальні витрати збільшились на 0,48 відсоткових пункти порівняно з попереднім роком. Витрати на оплату праці складають 6,44% , їх частка у структурі витрат на виробництво зменшилась на 0,09 відсоткових пункти. Відрахування на соціальні заходи, амортизація та інші операційні витрати займають найменшу питому вагу і їх частки у структурі зазнали незначних змін у звітному періоді.

2.3.6. Аналіз рівня й динаміки фінансових результатів

Аналіз рівня й динаміки фінансових результатів доцільно представити у вигляді таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Оцінка фінансових результатів підприємства

Найменування статей	Абсолютне значення, тис. грн		Відхилення	
	2021 рік	2022 рік	абсолютне	відносне
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (2000)	1 717 839	1 963 184	245 345	14,28
Собівартість реалізованої продукції (2050)	1 667 112	1 870 016	202 904	12,17
Валовий прибуток (2090) (збиток (2095))	50 727	93 168	42 441	83,67
Інші операційні доходи (2120)	26 673	26 516	-157	-0,59
Адміністративні витрати (2130)	38 558	38 894	336	0,87
Витрати на збут (2150)	8 023	5 613	-2 410	-30,04
Інші операційні витрати (2180)	19 847	31 723	11 876	59,84
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток (2190) або збиток (2195))	10 972	43 454	32 482	296,04
Інші доходи (2200+2220+2240)	-	-	-	-
Інші витрати (2250+2255+2270)	743	32 256	31 513	4 241,32
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток (2290) або збиток (2295))	10 229	11 198	969	9,47
Чистий фінансовий результат (прибуток (2350) або збиток (2355))	6 026	2 247	-3 779	-62,71

Джерело: складено автором

У попередньому та звітному роках діяльність підприємства є прибутковою. У звітному році чистий фінансовий результат складає 2 247 тис. грн , проте зменшився на 3 779 тис. грн або 62,71% порівняно з попереднім роком. Зменшення відбулося за рахунок збільшення обсягу виробництва і відповідного збільшення собівартості реалізованої продукції на 202 904 тис. грн або 12,17%. Також у звітному періоді спостерігається зростання деяких елементів витрат, найбільш помітне припадає на інші операційні витрати, які збільшились на 11 876 тис. грн . або 59,84%.

2.3.7. Аналіз показників рентабельності підприємства

Динаміка показників рентабельності наведена у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Показники рентабельності

Показник	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність виробництва, %	0,59	0,21	-0,38
Рентабельність продукції, %	0,63	2,23	1,6
Рентабельність продажів, %	0,35	0,11	-0,24

Джерело: складено автором

Розрахунок рентабельності виробництва:

$$P_K = \text{ЧД}_{\text{РП}} / (\text{ОФ} + \text{ОК}) * 100\%, \quad (2.4)$$

де ЧД_{РП} – чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн .;

ОФ – середньорічна вартість основних фондів, тис. грн .;

ОК – середньорічна вартість оборотних коштів, тис. грн .

$$P_{K \text{ П}} = 6026 / (390888,5 + 633083) * 100 = 0,59$$

$$P_{K \text{ ЗВ}} = 2247 / (454770 + 620421) * 100 = 0,21$$

Розрахунок рентабельності продукції:

$$P_{\text{П}} = \text{ФР}_{\text{опер.д.}} / (\text{С}_{\text{РП}} + \text{В}_{\text{адм.}} + \text{В}_{\text{збут}} + \text{В}_{\text{інші опер.}}) * 100\%, \quad (2.5)$$

де ФР_{опер.д.} – фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн .;

С_{РП} – собівартість реалізованої продукції, тис. грн .;

В_{адм.} – адміністративні витрати, тис. грн .;

В_{збут} – витрати на збут, тис. грн .;

$V_{\text{інші опер.}}$ – інші операційні витрати, тис. грн .

$$R_{\Pi \text{ п}} = 10972 / (1667112 + 38558 + 8023 + 19847) * 100 = 0,63$$

$$R_{\Pi \text{ зв}} = 43454 / (1870016 + 38894 + 5613 + 31723) * 100 = 2,23$$

Розрахунок рентабельності продажів:

$$R_{\text{ПРОДАЖІВ}} = \text{ЧП} / \text{ЧД}_{\text{рп}} * 100\%, \quad (2.6)$$

де ЧП – чистий фінансовий результат (прибуток або збиток), тис. грн .

$$R_{\text{ПРОДАЖІВ п}} = 6026 / 1717839 * 100 = 0,35$$

$$R_{\text{ПРОДАЖІВ зв}} = 2247 / 1963184 * 100 = 0,11$$

За результатами розрахунків визначено, що коефіцієнт рентабельності виробництва у звітному році склав 0,21%, що є відхиленням на 0,38 відсоткових пунктів від попереднього року. Це свідчить про значне зниження прибутковості виробництва, що може бути пов'язане зі збільшенням витрат на виробництво. Коефіцієнт рентабельності продукції складає 2,23% та показує збільшення на 1,6 відсоткових пункти у звітному році порівняно з попереднім роком. Це означає, що прибутковість підприємства від реалізації певних видів товарів збільшилася, що може бути результатом покращення управління, оптимізації витрат, підвищення якості продукції або послуг, збільшення обсягів продажів, оптимізації виробничих процесів або здійснення інших заходів, спрямованих на підвищення ефективності підприємства. Коефіцієнт рентабельності продажів складає 0,11% та відображає зниження на 0,24 відсоткові пункти у звітному році. Це може вказувати на зростання витрат, пов'язаних з маркетингом і збутом продукції. Отже, на підставі аналізу можна зробити висновок, що значення рентабельності виробництва та рентабельності продажів підприємства знизились у звітному році порівняно з попереднім роком. Це може свідчити про необхідність удосконалення виробничих процесів, зменшення витрат і підвищення ефективності маркетингу та збуту.

2.3.8. Аналіз фінансового стану підприємства

У таблиці 2.11 наведено аналіз структури статей балансу й динаміки змін.

Таблиця 2.11

Структура балансу підприємства

Стаття балансу	Абсолютні величини		Структура		Відхилення		
					Абсолютної величини		у структурі
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	абсолютне	відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
Актив							
1. Необоротні активи	425 636	483 904	40,68	43,83	58 268	13,69	3,15
2. Оборотні активи	620 627	620 215	59,32	56,17	-412	-0,07	-3,15
Баланс	1 046 263	1 104 119	100,00	100,00	57 856	5,53	0,00
Пасив							
1. Власний капітал	795 948	806 635	76,08	73,06	10 687	1,34	-3,02
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	8 662	1 366	0,83	0,12	-7296	-84,23	-0,70
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	241 653	296 118	23,10	26,82	54 465	22,54	3,72
Баланс	1 046 263	1 104 119	100,00	100,00	57 856	5,53	0,00

Джерело: складено автором

У звітному році баланс підприємства збільшився на 57 856 тис. грн або на 5,53% у порівнянні з попереднім роком., що свідчить про розвиток та зростання підприємства. Необоротні активи підприємства збільшилися на 58 268 тис. грн або 13,69. Таке збільшення необоротних активів може свідчити про розвиток і розширення діяльності підприємства, що може вплинути на його потенційну здатність до забезпечення більшого прибутку у майбутньому. У структурі активу підприємства найбільшу питому вагу займають оборотні активи, на які у попередньому році припадає 59,32%, у звітному – 56,17%. При цьому частка оборотних активів у звітному році зменшилась на 3,15 відсоткових пунктів.

За рік власний капітал зріс на 10 687 тис. грн . або 1,34%. Це може бути позитивним сигналом, оскільки показник власного капіталу відображає фінансову стійкість та здатність підприємства витримувати ризики. Довгострокові зобов'язання і забезпечення зменшилися на 7 296 тис. грн або 84,23%, що може

бути результатом зменшення обсягів інвестиційних проектів або змін в стратегії фінансування підприємства, у якій підприємство звертається до короткострокових джерел фінансування або залучає менше довгострокових кредитів. Збільшилася частка поточних зобов'язань та забезпечень на 54 465 тис. грн або 22,54%, що може вказувати на збільшення фінансових зобов'язань підприємства на короткий термін, спричинених збільшенням обсягів діяльності або потребами в оборотних засобах або змінами у стратегії фінансування.

2.3.9. Аналіз складу й структури майна підприємства

Аналіз складу й структури майна підприємства наведено в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Склад і структура майна підприємства

Стаття активу	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		
					Абсолютної величини		У структурі
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	абсолютне	Відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Необоротні активи (1095)	425 636	483 904	40,68	43,83	58 268	13,69	3,15
1.1. Нематеріальні активи (1000)	7	14	0,00	0,00	7	100,00	0,00
1.2. Незавершені капітальні інвестиції (1005)	64 235	61 027	6,14	5,53	-3 208	-4,99	-0,61
1.3. Основні засоби (1010)	307 492	370 716	29,39	33,58	63 224	20,56	4,19
1.4. Інвестиційна нерухомість (1015)	51 864	50 109	4,96	4,54	-1 755	-3,38	-0,42
1.8. Відстрочені податкові активи (1045)	2 038	2 038	0,19	0,18	0	0,00	-0,01
2. Оборотні активи (1195)	620 627	620 215	59,32	56,17	-412	-0,07	-3,15
2.1. Запаси (1101+...+1104)	119 988	241 104	11,47	21,84	121 116	100,94	10,37
2.4. Дебіторська заборгованість (1125+1130+1155)	423 677	283 081	40,49	25,64	-140 596	-33,18	-14,86

Продовження табл.2.12

Стаття активу	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		
					Абсолютної величини		У структурі
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	абсолютне	Відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
2.4. Дебіторська заборгованість (1125+1130+1155)	423 677	283 081	40,49	25,64	-140 596	-33,18	-14,86
2.6. Гроші та їх еквіваленти (1165)	8 096	7 338	0,77	0,66	-758	-9,36	-0,11
2.7. Витрати майбутніх періодів (1170)	910	1 302	0,09	0,12	392	43,08	0,03
2.8. Інші оборотні активи (1190)	7 163	12 367	0,68	1,12	5 204	72,65	0,44
Баланс (1300)	1 046 263	1 104 119	100,00	100,00	57 856	5,53	0,00

Джерело: складено автором

У структурі першого розділу активу балансу відбулося збільшення частки основних засобів на 4,19 відсоткових пункти, а їх сума збільшилася на 63 224 тис. грн . або 20,56%. Це вказує, що підприємство інвестує в нове технічне обладнання або модернізує існуюче для підвищення продуктивності та ефективності виробництва.

До найбільш помітних змін у структурі другого розділу в активі балансу підприємства відносяться зростання на 10,37 відсоткових пункти частки запасів, сума яких зросла на 121 116 тис. грн . або 100,94%, а також зниження на 14,86 відсоткових пункти частки дебіторської заборгованості, сума якої зменшилася на 140 596 тис. грн . або 33,18%. Дані зміни можуть бути пов'язані зі зростанням обсягу виробництва та більш ефективним управлінням процесом стягнення боргів від клієнтів, наприклад, через вдосконалення систем відшкодувань та збільшення ефективності переговорів з боржниками, або зміни в структурі продажів підприємства, наприклад, зростання частки продажів за готівку або зменшення кількості угод, які вимагають відстроченого платежу.

2.3.10. Аналіз складу й структури джерел фінансових ресурсів

Аналіз джерел фінансових ресурсів наведений у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Склад і структура джерел фінансових ресурсів

Стаття пасиву	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		
					Абсолютної величини		у структурі
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	Абсолютне	Відносне	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Власний капітал (1495)	795 948	806 635	76,08	73,06	10 687	1,34	-3,02
1.1.Зареєстрований (пайовий) капітал (1400)	100	100	0,01	0,01	0	0,00	0,00
1.2. Додатковий капітал (1410)	49 907	49 907	4,77	4,52	0	0,00	-0,25
1.3. Резервний капітал (1415)	25	25	0,00	0,00	0	0,00	0,00
1.4.Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (1420)	745 916	756 603	71,29	68,53	10 687	1,43	-2,77
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)	8 662	1 366	0,83	0,12	-7 296	-84,23	-0,70
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)	241 653	296 118	23,10	26,82	54 465	22,54	3,72
3.1. Поточна кредиторська заборгованість (1610+1615+....+1650)	235 460	279 346	22,50	25,30	43 886	18,64	2,80
3.2. Доходи майбутніх періодів (1665)	-	-	-	-	-	-	-
3.3. Інші поточні зобов'язання (1690)	6 193	19 153	0,59	1,73	12 960	209,27	1,14
Баланс (1900)	1 046 263	1 104 119	100,00	100,00	57856	5,53	0,00

Джерело: складено автором

У структурі джерел фінансових ресурсів власний капітал підприємства складає 73,06%, що на 3,02 відсоткових пункти більше порівняно з попереднім роком. У першому розділі пасиву балансу підприємства більшість статей не зазнали змін у звітному періоду, окрім нерозподіленого прибутку, сума якого збільшилася на 10 687 тис. грн або 1,43%. У третьому розділі пасиву помітне збільшення по двом статтям: поточної кредиторської заборгованості - на 43 886 тис. грн . або 18,64% та інших поточних зобов'язань – на 12 960 тис. грн . або 209,27%. Їх частки збільшились на 2,80 та 1,14 відсоткових пункти відповідно.

2.3.11. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства

Аналіз динаміки дебіторської заборгованості ТОВ «Волиньхолдінг» (у тис. грн) у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Динаміка дебіторської заборгованості підприємства

Показники	Роки		Структура, %		Відхилення	
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	абсолютн е	відносне
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги:	383 304	202 488	79,11	56,54	-180 816	-47,17
Дебіторська заборгованість за розрахунками:						
- за виданими авансами	40 043	80 485	8,26	22,47	40 442	101
- з бюджетом	60 793	75 023	12,55	20,95	14 230	23,41
- у тому числі з податку на прибуток	32	23	0,01	0,01	-9	-28,13
Інша поточна дебіторська заборгованість	330	108	0,07	0,03	-222	-67,27
Усього дебіторська заборгованість	484 502	358 127	100,00	100,00	-126 375	-26,08

Джерело: складено автором

Аналіз динаміки дебіторської заборгованості показав, що у 2022 році загальна сума заборгованості зменшилася на 26,08% порівняно з попереднім роком.

Найбільшу частку у складі дебіторської заборгованості займає заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги – 56,54%.

Аналіз динаміки кредиторської заборгованості ТОВ «Волиньхолдінг» (у тис. грн) наведений у таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Динаміка кредиторської заборгованості підприємства

Показники	Роки		Структура, %		Відхилення	
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	абсолютн е	відносна е
Поточна кредиторська заборгованість за:						
- товари, роботи, послуги	232 328	274 539	96,14	92,71	42 211	18,17
- розрахунками з бюджетом	2 920	2 390	1,21	0,81	-530	-18,15
у тому числі з податку на прибуток	2 847	2 381	-	-	-466	-16,37
- з оплати праці	195	-	0,08	0,00	-195	-100
- за одержаними авансами	15	34	0,01	0,01	19	126,67
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	2	2	0,00	0,00	0	0,00
Інші поточні зобов'язання	6 193	19153	2,56	6,47	12 960	209,27
Усього позичковий капітал	241 653	296 118	100,0	100,0	54 465	22,54

Джерело: складено автором

Аналіз динаміки кредиторської заборгованості показав, що у 2022 році загальна сума заборгованості збільшилася на 22,54% порівняно з попереднім роком. Найбільшу частку у складі кредиторської заборгованості займає заборгованість за товари, роботи, послуги – 92,71%.

Розрахунок суми перевищення заборгованості на підприємстві:

$$358\,127 - 296\,118 = 62\,009 \text{ тис. грн}$$

Розрахунок коефіцієнту співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості:

$$K_{\text{ф дб кт}} = 358\,127 / 296\,118 = 1,21$$

Отже, аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «Волиньхолдінг» за 2022 рік показав, що загальне перевищення дебіторської

заборгованості над кредиторською становить 62 009 тис. грн. Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості показує, що на підприємстві достатньо грошових коштів, які будуть отримані від його дебіторів, для погашення найбільш строкових зобов'язань. Проте перевищення дебіторської заборгованості над поточними зобов'язаннями не є позитивним для підприємства, оскільки воно зобов'язане розраховуватися за боргами перед кредиторами незалежно від того, отримує воно борги від своїх дебіторів, чи ні. Це може вплинути на фінансову стійкість та ліквідність компанії у майбутньому, тому рекомендується ретельно слідкувати за цими фінансовими показниками для забезпечення стабільності бізнесу.

2.3.12. Аналіз показників фінансової стабільності підприємства

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства наведено у таблицю 2.16.

Таблиця 2.16

Значення коефіцієнтів фінансової стабільності підприємства

Показник	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт фінансової автономії	0,761	0,731	-0,030
Коефіцієнт фінансового ризику	0,314	0,369	0,054
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,465	0,400	-0,065
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,020	0,003	-0,018

Джерело: складено автором

Оцінка фінансової стабільності проводиться за допомогою таких показників:

Розрахунок коефіцієнту фінансової автономії (незалежності):

$$K_{\text{АВТ}} = \text{стр. 1495} / \text{стр. 1900} \quad (2.7)$$

$$K_{\text{АВТ П}} = 795\,948 / 1\,046\,263 = 0,761$$

$$K_{\text{АВТ ЗВ}} = 806\,635 / 1\,104\,119 = 0,731$$

Чим вище значення коефіцієнта, тим фінансово стійкіше, стабільніше й більш незалежне від зовнішніх кредиторів підприємство. Критичне значення коефіцієнта автономії – 0,5.

Розрахунок коефіцієнту фінансового ризику:

$$K_{\text{Ф.Р.}} = (\text{стр. 1595} + \text{стр. 1695} + \text{стр. 1700}) / \text{стр. 1495} \quad (2.8)$$

$$K_{\text{Ф.Р. П}} = (8\,662 + 241\,653) / 795\,948 = 0,314$$

$$K_{\text{Ф.Р. ЗВ}} = (1\,366 + 296\,118) / 806\,635 = 0,369$$

Зростання показника в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів, тобто про зниження фінансової стабільності. Оптимальне значення даного коефіцієнта $K_{\text{Ф.Р.}} \leq 0,5$. Критичне значення – 1.

Розрахунок коефіцієнту маневреності власного капіталу:

$$K_{\text{М}} = (\text{стр. 1495} - \text{стр. 1095}) / \text{стр. 1495} \quad (2.9)$$

$$K_{\text{М П}} = (795\,948 - 425\,636) / 795\,948 = 0,465$$

$$K_{\text{М ЗВ}} = (806\,635 - 483\,904) / 806\,635 = 0,400$$

Нормальною вважається ситуація, при якій коефіцієнт маневреності в динаміці незначно збільшується.

Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень:

$$K_{\text{П.Д. В.}} = \text{стр. 1595} / \text{стр. 1095} \quad (2.10)$$

$$K_{\text{П.Д. В. П}} = 8\,662 / 425\,636 = 0,02$$

$$K_{\text{П.Д. В. ЗВ}} = 1\,366 / 483\,904 = 0,003$$

Проаналізувавши результати розрахунків, можна зробити висновок, що у звітному році коефіцієнт фінансової автономії складає 0,731 та знизився на 0,03 порівняно з попереднім роком. Це свідчить про послаблення фінансової стійкості та залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Значення коефіцієнта вище критичного значення 0,5, що може вказувати на задовільний рівень фінансової стабільності.

Коефіцієнт фінансового ризику складає 0,369 та збільшився 0,054, проте значення коефіцієнта не перевищує оптимальне значення 0,5, що вказує на

достатню незалежність ТОВ «Волиньхолдінг» від зовнішніх інвесторів і кредиторів.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу складає 0,4 та зменшився на 0,065. Зменшення коефіцієнта маневреності вказує на обмеження у можливості підприємства використовувати власні кошти для розвитку та реагування на зміни у ринкових умовах.

Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень складає 0,003 та зменшився на 0,018. Це вказує на зменшення використання залучених коштів для фінансування довгострокових інвестицій.

Загалом, за наведеними даними, ТОВ «Волиньхолдінг» виявляє певну стабільність, особливо в контексті фінансової автономії та ризику. Однак для підприємства важливо звернути увагу та вжити заходи для покращення фінансової стабільності, зокрема, збільшення фінансової автономії, контроль за фінансовим ризиком та ефективне використання власних та залучених ресурсів.

2.3.13. Аналіз фінансових коефіцієнтів ліквідності підприємства

Для визначення ліквідності балансу необхідно зіставити підсумки наведених груп активу й пасиву.

Зіставлення підсумків груп активу та пасиву наведені в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

Аналіз ліквідності балансу

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року	Платіжний результат	
						На початок року	На кінець року
1	2	3	4	5	6	7=2-5	8=3-6
2021 рік							
A1. Найбільш ліквідні активи	9 737	8 096	П1. Найбільш термінові зобов'язання	180 771	232 328	-171 034	-224 232

Продовження табл.2.17

Актив	На початок року	На кінець року	Пасив	На початок року	На кінець року	Платіжний результат	
						На початок року	На кінець року
1	2	3	4	5	6	7=2-5	8=3-6
A2. Швидко реалізовані активи	551 955	491 896	П2. Короткострокові пасиви	22 132	9 325	529 823	482 571
A3. Повільно реалізовані активи	83 847	120 635	П3. Довгострокові пасиви	9 288	8 662	74 559	111 973
A4. Важко реалізовані активи	356 141	425 636	П4. Постійні пасиви	789 489	795 948	-433 348	-370 312
Баланс	1 001 680	1 046 263	Баланс	1 001 680	1046263	0	0
2022 рік							
A1. Найбільш ліквідні активи	8 096	7 338	П1. Найбільш термінові зобов'язання	232 328	274 539	-224 232	-267 201
A2. Швидко реалізовані активи	491 896	360 082	П2. Короткострокові пасиви	9 325	21 579	482 571	338 503
A3. Повільно реалізовані активи	120 635	252 795	П3. Довгострокові пасиви	8 662	1 366	111 973	251 429
A4. Важко реалізовані активи	425 636	483 904	П4. Постійні пасиви	795 948	806 635	-370 312	-322 731
Баланс	1 046 263	1 104 119	Баланс	1 046 263	1 104 119	0	0

Джерело: складено автором

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо дотримуються такі оптимальні нерівності: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$ та $A4 \leq П4$.

Якщо одна або кілька нерівностей мають протилежний знак від зафіксованого в оптимальному варіанті, це означає, що ліквідність балансу в більшому або меншому ступені відрізняється від абсолютної ліквідності.

Аналіз зіставлення підсумків груп активу та пасиву балансу за 2021 та 2022 роки демонструє, що сума швидко та повільно реалізованих активів перевищує суму короткострокових та довгострокових пасивів, сума постійних пасивів вища за суму важко реалізованих активів, проте сума найбільш термінових зобов'язань у пасиві більша за суму найбільш ліквідних активів, що не відповідає наданому оптимальному варіанту нерівностей. Отже, згідно цього підприємство не є абсолютно ліквідним.

Більш детальний аналіз проводять за допомогою розрахунку фінансових коефіцієнтів, таких як:

- Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності:

$$K_{\text{ЗАГ}} = (A1 + A2 + A3) / (П1 + П2) \quad (2.11)$$

$$K_{\text{ЗАГ}} 2020 = (9737+551955+83847)/(180771+22132) = 3,18$$

$$K_{\text{ЗАГ}} 2021 = (8096+491896+120635)/(232328+9325) = 2,57$$

$$K_{\text{ЗАГ}} 2022 = (7338+360082+252795)/(274539+21579) = 2,09$$

Значення коефіцієнта повинно перебувати в межах від 1 до 2.

- Коефіцієнт проміжної (термінової) ліквідності:

$$K_{\text{ПРОМ}} = (A1 + A2) / (П1 + П2) \quad (2.12)$$

$$K_{\text{ПРОМ}} 2020 = (9737+551955)/(180771+22132) = 2,77$$

$$K_{\text{ПРОМ}} 2021 = (8096+491896)/(232328+9325) = 2,07$$

$$K_{\text{ПРОМ}} 2022 = (7338+360082)/(274539+21579) = 1,24$$

Значення коефіцієнта повинно перебувати в межах від 0,7 до 0,8.

- Коефіцієнт абсолютної ліквідності:

$$K_{\text{АБС}} = A1 / (П1 + П2) \quad (2.13)$$

$$K_{\text{АБС}} 2020 = 9737/(180771+22132) = 0,05$$

$$K_{\text{АБС}} 2021 = 8096/(232328+9325) = 0,03$$

$$K_{ABC} 2021 = 7338 / (274539 + 21579) = 0,02$$

Значення коефіцієнта повинно перебувати в межах від 0,2 до 0,35.

Фінансові коефіцієнти ліквідності наведені в таблиці 2.18.

Таблиця 2.18

Значення коефіцієнтів ліквідності

Показник	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
2021 рік			
Коефіцієнт загальної ліквідності	3,18	2,57	-0,61
Коефіцієнт проміжної ліквідності	2,77	2,07	-0,7
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,05	0,03	-0,02
2022 рік			
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,57	2,09	-0,48
Коефіцієнт проміжної ліквідності	2,07	1,24	-0,83
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,02	-0,01

Джерело: складено автором

Аналіз фінансових коефіцієнтів ТОВ «Волиньхолдінг» показує, що:

- коефіцієнт загальної ліквідності зменшився на 0,48 та 0,61 у звітному та попередньому роках відповідно, що може свідчити про певну складність в генерації достатньої кількості оборотних коштів для покриття поточних зобов'язань.
- коефіцієнт проміжної ліквідності зменшився на 0,83 та 0,7 за 2022 та 2021 роки відповідно. Це може вказувати на те, що підприємство має менше можливостей для швидкого погашення своїх зобов'язань в майбутньому.
- коефіцієнт абсолютної ліквідності у звітному році знизився на 0,01, а у попередньому на 0,02. Підприємство має недостатньо грошових або надійних активів, які можна швидко конвертувати у гроші для забезпечення ліквідності.

Значення всіх коефіцієнтів загальної, проміжної та абсолютної ліквідності не відповідають встановленим нормам у попередньому та звітному роках. Слід зазначити про погіршення фінансового стану підприємства у звітному році, так як всі показники мають негативну тенденцію до зниження.

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Волиньхолдинг» за 2021 та 2022 роки представлено в таблиці 2.19.

Таблиця 2.19

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності
ТОВ «Волиньхолдинг» за 2021-2022 роки

Показник	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, т	250 000	250 000	0,00	0,00
2. Фактично вироблено продукції, т	232 655	235 000	2 345,00	1,01
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,93	0,94	0,01	1,08
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	1 817 930	1 836 253	18 323,00	1,01
-у порівняних цінах, тис. грн	1 538 770	1 652 628	113 858,00	7,40
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	1 717 839	1 963 184	245 345,00	14,28
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	390 889	454 770	63 881,00	16,34
7. Фондовіддача, грн/грн	3,156	4,038	0,88	27,95
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	633 083	620 421	-12 662,00	-2,00
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	2,713	3,164	0,451	16,62
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	645	587	-58	-8,99
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	2 385,69	2 815,38	429,69	18,01
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	1 733 540	1 938 180	204 640,00	11,80
- матеріальні витрати	1 496 023	1 681 963	185 940,00	12,43
- витрати на оплату праці	113 171	124 835	11 664,00	10,31
- відрахування на соціальні заходи	24 591	27 162	2 571,00	10,46
- амортизація	32 564	37 735	5 171,00	15,88
- інші операційні витрати	67 191	66 485	-706,00	-1,05

Продовження табл.16.

Показник	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1	2	3	4	5
13. Витрати на 1 гривню виробленої / реалізованої продукції, грн	0,970	0,953	-0,02	-1,75
14. Матеріалоемність, грн	0,871	0,857	-0,01	-1,61
15. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис. грн	1 667 112	1 870 016	202 904,00	12,17
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	10972	43454	32 482,00	296,04
17. Чистий прибуток, тис. грн	6026	2247	-3 779,00	-62,71
18. Рентабельність продажів,%	0,35	0,11	-0,24	-
19. Рентабельність продукції,%	0,63	2,23	1,60	-

Джерело: складено автором

Незважаючи на всі складнощі пов'язані з пандемією COVID-19 та повномасштабним вторгненням РФ на територію України, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Волиньхолдінг» у 2022 році склав 1 963 184 тис. грн . Чистий фінансовий результат діяльності Товариства за 2022 рік склав прибуток у розмірі 2 247 тис. грн , що на 62,7% менше у порівнянні з 2021 роком.

У звітному році в порівнянні з попереднім роком збільшився фактичний випуск продукції на 2 345 т або 1,01 % при незмінній величині виробничої потужності – 250 000 т на рік. Виробнича потужність використовується підприємством на 93% та 94% відповідно у попередньому та звітному роках.

Обсяг виробленої продукції у діючих оптових цінах підприємства та чистий дохід від реалізації продукції у звітному році збільшилися на 1,01% та 14,28% відповідно. Це свідчить про наявність значного попиту на продукцію підприємства та ефективну діяльність відділу збуту.

Показник фондівдачі у звітному році в порівнянні з попереднім складає 4,038 та зріс на 0,882 грн (27,95 %). Це вказує на те, що компанія стала більш ефективною у генерації прибутку з кожного гривні інвестованого капіталу

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів у звітному році збільшився на 0,451 оборотів (16,62%). Це позитивно характеризує діяльність підприємства, оскільки вказує на ефективне використання ресурсів підприємства та може призвести до збільшення прибутку та покращення фінансового стану.

У звітному році зменшилась середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу на 58 осіб, при цьому продуктивність праці збільшилась на 429,69 тис. грн або 18,01%, що свідчить про ефективне використання робочої сили на підприємстві.

Операційні витрати підприємства за рахунок збільшення обсягів виробництва продукції також збільшуються на 11,80 у звітному році в порівнянні з попереднім.

Витрати на 1 гривню виробленої продукції у звітному році зменшились на 1,05 копійок та склали 0,953 грн. Зменшення витрат на 1 грн продукції свідчить про покращення фінансового стану підприємства, що спричинене збільшенням ефективності управління витратами.

Діяльність підприємства як у попередньому, так і у звітному роках є прибутковою, проте у звітному році прибуток зменшився на 3 779 тис. грн (62,71%), що вказує на зниження рентабельності діяльності підприємства. Зменшення прибутку на таку значну суму може бути наслідком різних факторів, таких як зростання витрат, зниження продажів або погіршення управління.

У звітному році рентабельність продажів та рентабельність продукції знизилась на 0,24 та 1,6 відсоткових пункти відповідно у порівнянні з попереднім роком.

Для підприємства важливо аналізувати причини зниження прибутку і приймати відповідні заходи для поліпшення рентабельності. Це може включати

оптимізацію витрат, пошук нових ринків збуту, вдосконалення виробничих процесів або перегляд стратегії бізнесу.

Отже, в таких складних умовах українського сьогодення, ТОВ «Волиньхолдінг» стабільно працює і отримує позитивні фінансові результати, що вказує на його стійкість та ефективне управління, а також на здатність адаптуватися до змін на ринку та успішно функціонувати в умовах нестабільності.

2.4. Застосування концепції сталого розвитку у діяльності

ТОВ «Волиньхолдінг»

Nestlé в Україні володіє повним пакетом акцій ТОВ «Волиньхолдінг», що визначає його зобов'язання дотримуватися цінностей та корпоративної стратегії Nestlé.

Компанія Nestlé впроваджує ініціативи, які відповідають поточним викликам в Україні, а також відтілюють загальні стратегічні цілі Nestlé, відомі як «Створення спільних цінностей» (Creating Shared Values). Ця стратегія спрямована на збалансованість між економічним зростанням та позитивним соціальним впливом компанії.

За період від початку повномасштабної війни в Україні, Nestlé надала допомогу на суму понад 800 млн. гривень, у вигляді продуктів харчування та фінансових внесків місцевим гуманітарним організаціям в Україні, а також українцям, які знаходяться через війну в сусідніх країнах. На кінець 2023 року загальний обсяг переданої компанією допомоги становив понад 5800 тонн продуктів харчування, що еквівалентно 210 млн. порцій їжі.

Головним пріоритетом для Nestlé є забезпечення фізичної, фінансової та психологічної безпеки 5500 працівників компанії в Україні. Крім того, компанія надає підтримку українській молоді шляхом організації піврічних оплачуваних стажувань, а також надає допомогу у процесі переїзду, пошуку житла та реєстрації.

Також надають підтримку домашнім тваринам: доставляють продукти в притулки та волонтерам по всій країні, допомагають службовим собакам та евакуйованим домашнім тваринам, співпрацюють з партнером Harry Raw у пошуку домашніх улюбленців.

Враховуючи мету Nestlé покращувати якість життя та сприяти здоровому майбутньому, визначено три основні амбіції, які визначатимуть напрямок розвитку компанії та сприятимуть досягненню її зобов'язань і виконанні Цілей Сталого Розвитку 2030, визначених ООН. Ці амбіції включають:

- 1) сприяти здоровому та щасливому способу життя;
- 2) підтримувати розвиток громад для їхнього процвітання та надання більшої кількості можливостей молоді;
- 3) зберігати ресурси для майбутніх поколінь.

Зобов'язання компанії Nestlé в Україні включають такі пункти:

- до 2030 року вдвічі скоротити викиди, а до 2050 року досягти повного усунення викидів парникових газів;
- до 2025 року перейти до використання упаковочних матеріалів, які на 100% можна повторно переробити або повторно використовувати;
- до 2025 року перейти на 100% відновлювальну енергію.

Nestlé реалізує в Україні ряд проєктів і програм, серед яких:

1. Програма «Абетка Харчування».

Основна мета цієї програми - популяризація збалансованого харчування серед школярів та їхніх батьків. У програму вже включилося 3,7 мільйона дітей та їх батьків або опікунів різними способами. Освітні матеріали, які використовуються в процесі навчання, були затверджені Міністерством освіти і науки та Міністерством охорони здоров'я України.

2. Проєкт Nestlé Needs YOUTh.

Мета проєкту - підтримка молодих фахівців та працевлаштування молоді. Дана глобальна ініціатива складається з декількох напрямків : працевлаштування для молодих людей віком до 30 років, організація стажування для студентів і випускників, а також майстер-класів і створення можливостей спільно з партнерами Nestlé.

3. Проєкт «Маяк».

Основна мета полягає у покращенні якості сортування відходів та підвищенні усвідомлення важливості їх правильної утилізації. Ідея проєкту базується на політиці розширеної відповідальності виробника, яка полягає в тому, що виробник упаковки та товару повинен брати на себе відповідальність за її приймання, роздільне збирання, сортування, підготовку до повторного використання та відновлення.

У вересні 2020 року було розпочато спільний проєкт між Nestlé та Veolia на території Петрівської та Макарівської об'єднаних територіальних громад у Київській області. Метою цього проєкту є розвиток інфраструктури збору та переробки відходів в Україні, формування стійких навичок щодо відходів серед громадян та виявлення позитивного впливу на навколишнє середовище для сталого й успішного розвитку громад. Понад 28 000 громадян взяли участь у проєкті, аби здійснювати сортування відходів. Для цього було використано 222 контейнери для сортування різних видів відходів, таких як скло, пластик, метал та папір.

4. Проєкт «Сонячні панелі»

Проєкт впроваджено з метою досягнення нульових викидів CO₂ до 2050 року у результаті переходу на використання зеленої електроенергії на виробничих майданчиках. З початку 2021 року сонячні панелі були встановлені на ТОВ «Волиньхолдінг», а також у дистрибуційних центрах в Смолигові та Малехові. Використання зеленої енергії не лише сприяє зменшенню вуглецевого сліду, а й є

економічно вигідним, оскільки власне виробництво зеленої електроенергії дозволяє зменшити витрати.

Отже, кожна ініціатива Nestlé в Україні спрямована на досягнення цілей сталого розвитку, включаючи зменшення викидів, використання відновлювальних ресурсів та підтримку здорового способу життя. ТОВ «Волиньхолдінг», що є частиною Nestlé в Україні, активно співпрацює в реалізації амбіцій компанії, працюючи над покращенням екологічних та соціальних показників. Наприклад, У 2011 році було завершено будівництво очисних споруд для стічних вод у смт. Торчині не лише для потреб підприємства, а й через відчуття соціальної відповідальності. Крім того, підприємство активно співпрацює з місцевою селищною радою.

Висновок до розділу 2

Діяльність ТОВ «Волиньхолдінг» відповідає стадії зростання. Підприємство регулярно оновлює та збільшує асортимент продукції «Торчин» і завдяки інноваціям вдосконалює якість продукції, щоб відповідати запитам споживачів. Також ТОВ «Волиньхолдінг» має розгалужену збутову мережу в Україні та активно розширює ринки збуту за кордоном. ТМ «Торчин» є одним з українських брендів, який успішно створює і задає тренди на ринку холодних соусів України.

Навіть за умов таких складних обставин, як повномасштабна війна, бойкот споживачів, які уникають придбання товарів корпорації Nestlé S.A. через співпрацю з країною-агресором, та висока плинність кадрів, що пов'язана з їх від'їздом в безпечніші місця або за кордон, ТОВ «Волиньхолдінг» продовжує забезпечувати прибуток, хоч показники фінансових результатів значно зменшились порівняно з показниками довоєнного періоду, що може вказувати на ефективний менеджмент та гнучкість в реагуванні на виклики. Також незважаючи на те, що у 2022 та 2023 роках вирощування помідорів, соняшникової олії та гірчиці значно скоротилося внаслідок

повномасштабної війни, ситуація поступово відновлюється. Відновлення виробництва в цих галузях є позитивним сигналом для підприємства, оскільки воно має потенціал використати цей розвиток для збільшення обсягів виробництва та розширення свого бізнесу.

Стійкість сектору виробництва прянощів та приправ у харчовій промисловості, яку підтверджують динаміка індексів виробництва та обсяги реалізації продукції, вказують на можливості для подальшого росту і розвитку ТОВ «Волиньхолдінг».

ТОВ «Волиньхолдінг» зобов'язане залучатися до реалізації принципів сталого розвитку, оскільки на них ґрунтується корпоративна стратегія компанії Nestlé в Україні, якій належать 100% акцій торчинського підприємства. Це позитивно вплине на конкурентоспроможність підприємства, частку на ринку та зробить внесок у соціально-економічний розвиток суспільства.

Конкурентна боротьба та зміна вимог споживачів можуть потребувати постійного удосконалення та впровадження інновацій у компанії. Тому для ТОВ «Волиньхолдінг» важливо продовжувати інвестувати в дослідження та розробки, щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку. Зокрема, можна акцентувати увагу на глобальних тенденціях, таких як зростання попиту на органічні, натуральні та екзотичні прянощі та приправи, і розвивати напрямки, що відповідають потребам сучасного ринку. Важливою перспективою для підприємства є впровадження стратегій ризик-менеджменту та пошуку нових ринків збуту, щоб забезпечити стійкий розвиток у нестабільних умовах.

РОЗДІЛ 3

ОБГРУНТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ В ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВОЛИНЬХОЛДІНГ»

3.1. Основна ідея та обґрунтування ефективності впровадження проекту

Планується розширити асортимент продукції ТОВ «Волиньхолдінг», реалізувавши новий інвестиційний проект з виробництва в'ялених помідорів у дой-пак упаковці. Цей проект має на меті задоволення зростаючого попиту на цю продукцію в Україні, завоювання нових ринків збуту та застосування принципів сталого та інклюзивного розвитку в Україні.

Аналіз ринку показав, що найбільшу частку на ринку в'ялених помідорів в країні займають товари преміум сегменту. В'ялені помідори не є широко популярними серед українських споживачів, проте вони здобули значну популярність за кордоном. Багато українців, які тимчасово проживали за кордоном, мали можливість спробувати цей продукт і, повертаючись на батьківщину, створюють попит на в'ялені помідори в Україні.

В'ялені помідори корисні завдяки високому вмісту антиоксидантів, вітамінів А, С і К, мінералів (калій, магній, залізо), клітковини та природних цукрів. Вони мають низьку калорійність, підтримують здоров'я серця, кісток, шкіри, травної системи та імунітету, а також універсальні у кулінарії, оскільки можуть використовуватися як самостійний продукт, а також як інгредієнт для різноманітних страв, таких як соуси, салати тощо.

Продукт буде мати низьку та доступну ціну у порівнянні з більшістю товарами у середньому та преміум сегменті від інших українських виробників. Це забезпечить високу конкурентоспроможність на ринку. Використання дой-пак упаковки забезпечить зручність для споживачів, збереження свіжості продукту та тривалий термін зберігання.

Відповідно до принципів сталого та інклюзивного розвитку, нова виробнича лінія ТОВ «Волиньхолдінг» може працевлаштувати ветеранів та внутрішньо переміщених осіб, що сприятиме зниженню рівня бідності та безробіття в країні.

Таблиця 3.1

Нормативно-довідкова інформація до виконання розрахунків

Показники	Позначення	Значення
Єдиний соціальний внесок, % від річного фонду оплати праці (РФОП)	ЄСВ	22
Норма амортизації устаткування (4-а група),%	Н ам.	20
Коефіцієнт використання потужності електродвигуна	Квп	0,9
Кількість діб роботи ділянки в році, діб	Тд	240
Тривалість роботи ділянки в добу, годин	Тгод	7,9
Годинна тарифна ставка робітника, грн:		
I розряду	ГТС 1	46,75
IV розряду	ГТС 4	56,10
Річний фонд робочого часу 1 робітника за рік, годин	РФРЧ 1 роб.	1896
Норма витрат на ремонтні роботи з устаткування, % від балансової вартості обладнання	Н рем	10%
Норма витрат на утримання та експлуатацію устаткування, % від балансової вартості обладнання	Н утр.експ.	3,60%
Додаткова заробітна плата, % від заробітної плати	Д з/п	22%
Премії та доплати, % від заробітної плати	П з/п	15%
Вартість 1 кВт*год, грн	Вел	7,9
Транспортно-заготівельні витрати на сировину, % від вартості сировини й основних матеріалів	Вит т-з	2

Джерело: складено автором

3.2. Розрахунок зміни повної собівартості нового продукту

Визначимо повну собівартість 1 т в'ялених помідорів за статтями калькуляції.

Стаття 1. «Сировина й основні матеріали за винятком зворотних відходів»

Нормативна рецептура в'ялених помідорів представлена у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок вартості сировини на виробництво 1т в'ялених помідорів

Найменування сировини	Витрати на 1т, кг	Ціна 1 од. сировини, грн	Вартість сировини, грн/т
1. Основна сировина:			
Помідори сливовидного сорту	8 000	20	160 000

Продовження табл.3.2

2. Інша сировина:	-	-	-
Сіль	20	5	90
Цукор	20	29	580
Часник сушений гранульований	8	250	2 000
Базилік	8	135	1 080
Олія соняшникова	372	30	11 160
Усього	8 428	-	174 910
2. Транспортно-заготівельні витрати на сировину	-	-	3 498
Усього витрати на сировину	-	-	178 408

Стаття 2. «Тара й упакування»

Таблиця 3.3

Розрахунок вартості тари та упакування

Вид матеріалу	Норма витрат на 1 т, шт	Ціна за одиницю, грн	Вартість, грн/т
Дой-пак 250 г	4 000	5,5	22 000
Усього	х	х	22 000

Для реалізації ідеї проєкту ТОВ «Волиньхолдінг» необхідно придбати спеціалізоване обладнання для нової виробничої лінії з виробництва в'ялених помідорів. Характеристика нового обладнання наведена у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Основні характеристики нового обладнання

Назва обладнання	Промислова машина для видалення кісточок та нарізання KB-450	Промислова сушильна шафа СШ-4
Потужність, кВт*год	0,6	12
Виробнича потужність, т/год	0,5	0,25
Кількість осіб для обслуговування обладнання, осіб	1	1

Розрахунок вартості обладнання для нової виробничої лінії наведений у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Рохрахунок вартості обладнання для виробництва нового виду продукції

Назва обладнання	Кількість, шт	Ціна за одиницю, тис.грн	Вартість, тис.грн
Промислова машина для видалення кісточок та нарізання КВ-450	2	250,00	500,00
Промислова сушильна шафа СШ-4	1	380,00	380,00
Усього	х	х	880

На баланс нове обладнання приймається за повною первісною вартістю, яка визначається за формулою (3.1):

$$ПВ = (Цоб.- ПДВ) + V_{на\ монтаж\ та\ ін.}, \quad (3.1)$$

$$ПВ = (880 - 176) + (88 - 17,6) = 774,4 \text{ тис.грн}$$

де Цоб – ціна придбання обладнання, тис.грн;

$V_{на\ монтаж\ та\ ін.}$ – витрати по доставці, транспортуванню, страховці, зберіганню й монтажу обладнання без урахування непрямих податків (укрупнено ці витрати становлять 10% від покупної вартості обладнання)

$$V_{на\ монтаж\ та\ ін.} = 880 * 0,1 = 88 \text{ тис.грн}$$

Стаття 3. «Паливо й енергія на технологічні цілі»

Таблиця 3.6

Розрахунок вартості енергоресурсів

Вид матеріалу	Норма витрат на 1т	Ціна за одиницю, грн	Вартість, грн./т
Електроенергія, кВт	22 524,48	7,9	177 943,39
Усього	22 524,48	х	177 943,39

Стаття 4. Заробітна плата основних виробничих робітників

Фонд робочого часу на рік складає 1896 годин. За проектом планується, що нову лінію з виробництва в'ялених помідорів будуть обслуговувати 1 робітник 4-го розряду та 2 робітники 1-го розряду. Виробнича потужність нової лінії на рік складає:

$$240 \text{ днів} * 7,9 \text{ год} * 0,25 \text{ т/год} = 474 \text{ т/рік}$$

Визначимо норму часу на виробництво 1 тони в'ялених помідорів за формулою 24:

$$Нч = \text{Річний фонд робочого часу} / \text{Виробнича потужність}$$

$$Нч = 1896 \text{ г.} / 474 \text{ т} = 4 \text{ год.} / \text{т}$$

Розцінка за одиницю продукції з урахуванням тарифних ставок. на 1 т продукції складе (за формулою 3.2):

$$\text{Розцінка} = Нч * \sum_{i=1}^n ГТС_i * Кпрац_i * К_{дзп} * К_d \quad (3.2)$$

де Нч – норма часу на виробництво 1 одиниці продукції, годин;

ГТС_i – годинна тарифна ставка і-го розряду, грошових одиниць;

Кпрац. – кількість працівників, які працюють на виробничій лінії, осіб;

ОВнат. – річний обсяг випуску продукції, натуральних одиниць;

К_{дзп} – коефіцієнт додаткової заробітної плати (див. табл.3.1);

К_д – коефіцієнт доплат (див.табл.3.1).

$$\begin{aligned} \text{Розцінка} &= 4 \text{ год.} / \text{т} * (46,75 \text{ грн/год.} * 2 \text{ роб.} + 56,10 \text{ грн} / \text{год.} * \\ &* 1 \text{ роб.}) * 1,22 * 1,15 = 741 \text{ грн} / \text{т} \end{aligned}$$

Стаття 5. Відрахування на соціальні заходи на заробітну плату працівників, які працюють на виробничій лінії (ЄСВ)

Єдиний соціальний внесок на 1 т продукції складе:

$$ЄСВ = 741 \text{ грн} / \text{т} * 0,22 = 163,02 \text{ грн} / \text{т}$$

Стаття 6. Витрати на збут

Витрати, пов'язані зі збутом нової продукції плануються в розмірі 2% від виробничої собівартості й складуть:

$$В_{зб\text{ут}} = 379255,41 * 0,02 = 7585,11 \text{ грн} / \text{т}$$

Розрахунок виробничої собівартості:

$$178408 + 22000 + 177943,39 + 741 + 163,02 = 379255,41 \text{ грн}$$

3.3. Калькулювання витрат на одиницю продукції та розрахунок повної собівартості за проектом

У таблиці 3.7 представлена калькуляція витрат на 1т в'ялених помідорів і розрахунок витрат на виробництво всього обсягу виробництва нової продукції (474 т)

Таблиця 3.7

Калькуляція витрат на виробництво та реалізацію в'ялених помідорів та розрахунок повної собівартості за проектом

№ з/п	Найменування калькуляційних витрат	Витрати на 1 тонну, грн	Витрати на весь обсяг додаткової продукції, тис. грн*
1	Вартість сировини й основних матеріалів з урахуванням транспортних витрат	178 408,20	84 565,49
2	Тара, упакування й допоміжні матеріали	22 000,00	88,00
3	Паливо й електроенергія на технологічні цілі	177 943,39	131 855,83
	Матеріальні витрати всього	378 351,59	216 509,31
4	Основна й додаткова заробітна плата виробничих робітників	741,00	351,23
5	Відрахування на соціальні заходи	163,02	0,65
	Виробнича собівартість	379 255,61	216 861,20
6	Витрати на збут	7 585,11	3 595,34
	Повна собівартість	386 840,72	220 456,54
	Оптова ціна 1 одиниці додаткової продукції, тис. грн	560, 92	

За комбінованим вартісно-ринковим методом ціноутворення визначено, що з метою забезпечення конкурентоздатності нового виду продукції на ринку рентабельність продукції складає 45% від собівартості обсягу випуску нової продукції.

Визначимо оптову ціну одиниці продукції без ПДВ за формулою 3.3:

$$Ц_{\text{опт за 1 т}} = C_{\text{п}} * \left(1 + \frac{\text{Відсоток рентабельності}}{100\%}\right) / 1000, \quad (3.3)$$

де $C_{\text{п}}$ – повна собівартість 1 т продукції, грн

$$Ц_{\text{опт за 1 т}} = 386\,840,72 \text{ тис. грн} * 1,45 / 1000 = 560, 92 \text{ тис. грн.}$$

3.4. Розрахунок експлуатаційних витрат за проектом

3.4.1. Розрахунок амортизаційних відрахувань за новим обладнанням

За проектом плануються зміни витрат на амортизацію.

Визначимо витрати на амортизацію нового обладнання за формулою (3.4):

$$\Delta A = B_{\text{Снов}} * N_{\text{ам}} / 100, \quad (3.4)$$

де $B_{\text{Снов}}$ – балансова (первісна) вартість нового обладнання, тис грн.,

$N_{\text{ам}}$ – норма амортизації, %.

$$A_{\text{м}} = 774,4 \text{ тис. грн} * 0,20 = 154,88 \text{ тис. грн}$$

3.4.2. Розрахунок інших витрат

За даним заходом інші витрати складаються з витрат на поточний ремонт та витрат на утримання та експлуатацію обладнання.

Розрахунок зміни витрат на поточний ремонт проводиться за формулою 3.5:

$$\Delta B_{\text{Пот.рем.}} = B_{\text{Внов}} * 0,1 \quad (3.5)$$

$$B_{\text{Пот.рем.}} = 774,4 * 0,1 = 77,44 \text{ тис. грн.}$$

Визначимо витрати на утримання та експлуатацію нового обладнання за формулою (3.6):

$$\Delta B_{\text{утр.ек.}} = (B_{\text{Внов}} - B_{\text{Вдем}}) * 0,036 \quad (3.6)$$

$$B_{\text{утр.експ.}} = 774,4 * 0,036 = 27,88 \text{ тис. грн.}$$

3.5. Розрахунок капітальних вкладень в проект

Визначимо величину інвестицій у проект (відтік коштів), які будуть спрямовані на поповнення оборотних коштів підприємства за формулою 3.7.

$$\Delta O_{\text{б.К}} = \Delta C_{\text{В}} / K_{\text{об.об.К}}, \quad (3.7)$$

де $K_{\text{об.об.К}}$ – коефіцієнт оборотності оборотних коштів періоду, що передуює періоду, який планується.

$$\Delta O_{\text{б.К}} = 220\,456,54 \text{ тис. грн.} / 3,164 \text{ об.} = 69\,676,53 \text{ тис. грн.}$$

Визначимо загальні інвестиції в обладнання для виробництва нової продукції:

$$880 + 77,44 + 27,88 = 985,32 \text{ тис.грн}$$

Таблиця 3.8.

Формування операційного грошового потоку від проекту
(приплив коштів), тис. грн

Склад грошового потоку	Період реалізації проєкту, роки					Усього
	0	1	2	3	4	
Зміна поточних витрат, у т. ч.:						
Матеріальні витрати всього	216509,31	216509,31	216509,31	216509,31	216509,31	
в тому числі		0,00	0,00	0,00	0,00	
Зміна витрат на сировину	84565,49	84565,49	84565,49	84565,49	84565,49	
Зміна витрат на тару та допоміжні матеріали	88,00	88,00	88,00	88,00	88,00	
Зміна витрат на енергоресурси	131855,83	131855,83	131855,83	131855,83	131855,83	
Зміна витрат на оплату праці	351,23	351,23	351,23	351,23	351,23	
Зміна єдиного соціального внеску	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	
Зміна інших витрат усього	3595,34	3595,34	3595,34	3595,34	3595,34	
Усього Збільшення поточних витрат	220456,54	220456,54	220456,54	220456,54	220456,54	
Обсяг виробленої продукції, т	474,00	474,00	474,00	474,00	474,00	
Ціна одиниці продукції, тис. грн	560,92	560,92	560,92	560,92	560,92	
Збільшення суми чистого доходу *	265875,63	265875,63	265875,63	265875,63	265875,63	
Збільшення прибутку до оподаткування	45419,09	45419,09	45419,09	45419,09	45419,09	
Збільшення податку на прибуток	8175,44	8175,44	8175,44	8175,44	8175,44	
Збільшення чистого прибутку	37243,65	37243,65	37243,65	37243,65	37243,65	37243,65

Продовження табл.3.8

Амортизаційні відрахування від проєкту	154,88	154,88	154,88	154,88	154,88	
Грошовий потік від проєкту	37398,53	37398,53	37398,53	37398,53	37398,53	37398,53

Чистий дохід = 474 т * 560,92 тис. грн = 17909,5 тис. грн

3.6. Оцінка економічної ефективності інвестиційного проєкту та його вплив на основні техніко-економічні показники підприємства

У зв'язку з виробництвом нового продукту на ТОВ «Волиньхолдінг» збільшиться собівартість продукції на 265875,63 тис. грн, що потребує додаткового інвестування в оборотні кошти 69 676,53 тис. грн та 985,32 тис.грн в основні засоби.

$$IC = 69\,676,53 + 985,32 = 70661,85 \text{ тис.грн}$$

Інвестиційний проєкт не потребує позикових коштів, оскільки у балансі ТОВ «Волиньхолдінг» за 2022 рік нерозподілений прибуток на кінець періоду складає 756603 тис.грн. Отже, підприємство має достатньо коштів для реалізації проєкту.

За результатами розрахунків, наведених в таблиці 3.8, річний приріст чистого прибутку за рахунок виробництва та реалізації обсягу нової продукції складе 37398,53 тис. грн.

В таблиці 3.9 представлена оцінка економічної ефективності проєкту з впровадження нового продукту.

Таблиця 3.9

Оцінка економічної ефективності інвестиційного проєкту з виробництва нового продукту ТОВ «Волиньхолдінг»

Показники	Період реалізації проєкту, роки					Усього
	0	1	2	3	4	
ІС, сума інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	70661,85					70661,85
ЧІ, чиста (приведена) вартість інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	70661,85					70661,85

Продовження табл.3.9

Грошовий потік від проєкту, тис. грн		37398,53	37398,53	37398,53	37398,53	149594,13
Середньозважена вартість капіталу (СВК), % (ф.5)		30,00				
Коефіцієнт дисконтування		0,77	0,59	0,46	0,35	
Дисконтований грошовий потік у році, тис. грн		28768,10	22129,31	17022,55	13094,27	81014,22
Дисконтований грошовий потік нарастаючим підсумком, тис. грн		28768,10	50897,41	67919,96	81014,22	
Приріст дисконтованого чистого прибутку від проєкту, тис. грн		28648,96	22037,66	16952,05	13040,04	80678,71
Чистий дохід (ЧД), тис. грн	149594,13- 70661,85 =					78932,28
Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн	81014,22 - 70661,85 =					10352,37
Внутрішня норма доходності (IRR),%	функція «BCД» з Excel					38,57
Індекс доходності (ІД)	81014,22 /70661,85 =					1,15
Період окупності (ПО), роки	70661,85/37398,53 =					1,89
Період окупності з врахуванням дисконтування (ПОдис.), років	3+((70661,85-67919,96)/ 13040,04) =					3,21
Рентабельність інвестицій (Ri) за весь період реалізації проєкту, %	= 80678,71/70661,85/4*100 =					28,54

Ефективність запропонованого заходу з виробництва нового виду продукції характеризують наступні результати оцінки:

- чистий приведений дохід від проєкту (NPV) становить 10352,37 тис. грн;
- внутрішня норма прибутковості (IRR) становить 38,57%, що перевищує середньозважену вартість капіталу (30%);
- індекс доходності дорівнює 1,15;

- інвестиції в оборотні кошти та спеціалізоване обладнання для виробництва нового виду продукції окупляться: без врахування дисконтування – за 1,89 року, з врахуванням дисконтування – за 3,21 року;
- річна рентабельність інвестицій становить 28,54%;
- інвестиції в проєкт складають 70661,85 тис. грн.

Результати оцінки свідчать про економічну ефективність інвестиційного проєкту із виробництва в'ялених помідорів на ТОВ «Волиньхолдінг».

Вплив заходів на основні техніко-економічні показники ТОВ «Волиньхолдінг» представлено в таблиці 3.10.

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Волиньхолдінг» до та після впровадження інвестиційного проєкту представлено в таблиці 3.11.

Таблиця 3.10

Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники ТОВ «Волиньхолдінг»

Найменування заходів	Інвестиції, тис. грн			Зміни показників діяльності підприємства (±)										
	Усього	У тому числі в		Обсяг реалізованої продукції , тис. грн	Собівартість, тис. грн						Чисельність, осіб	Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	Чистий прибуток, тис. грн	Строк окупності інвестицій, років
		основні засоби (нематеріальні активи)	оборотні кошти		Усього	у тому числі:								
						Матеріальні витрати	Витрати на оплату праці	Відрахування на соціальні заходи	Амортизація основних фондів	Інші витрати				
Лінія з виробництва в'ялених помідорів	70661,85	985,32	69676,53	265875,63	220456,54	216509,31	351,23	0,65	154,88	3595,34	3	45419,09	37243,65	3,21

Таблиця 3.11

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ
«Волиньхолдінг» до та після впровадження заходу

Показник	2022 рік	Проект	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1	3	4	5	6
1. Середньорічна виробнича потужність, (натур. од.)	250000	250000	0,00	0,00
2. Фактично вироблено продукції, (натур. од.)	235000	235474	474,00	0,20
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,94	0,94	0,00	0,20
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	1836253	2 102 129	265875,63	14,48
-у порівняних цінах, тис. грн	1652628	1918503,63	265875,63	16,09
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	1963184	2 229 059,63	265875,63	13,54
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	454770	455755,32	985,32	0,22
7. Фондовіддача, грн/грн	4,038	4,612	0,57	14,23
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	620421	690 097,53	69676,53	11,23
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	3,16	3,23	0,07	2,08
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	587	590	3,00	0,51
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	2815,38	3251,70	436,32	15,50
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	1938180	2158636,54	220456,54	11,37
- матеріальні витрати	1681963	1898472,31	216509,31	12,87
- витрати на оплату праці	124835	125186,23	351,23	0,28
- відрахування на соціальні заходи	27162	27162,65	0,65	0,00

Продовження табл.3.11

- амортизація	37735	37889,88	154,88	0,41
- інші операційні витрати	66485	70080,34	3595,34	5,41
13. Витрати на 1 гривню виробленої / реалізованої продукції, грн	0,953	0,938	-0,01	-1,54
14. Матеріалоемність, грн	0,8568	0,8567	0,00	-0,01
15. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис. грн	1870016	2090472,54	220456,54	11,79
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	43454	88873,09	45419,09	104,52
17. Чистий прибуток, тис. грн	2247	39490,65	37243,65	1657,48
18. Рентабельність продажів, %	0,11	1,77	1,66	-
19. Рентабельність продукції, %	2,24	4,11	1,87	-

Висновок до 3 розділу

Впровадження виробництва в'ялених помідорів у дой-пак упаковці є стратегічно важливим кроком для ТОВ «Волиньхолдінг». Цей проєкт дозволить компанії розширити асортимент продукції, задовольнити зростаючий попит на в'ялені помідори в Україні та зміцнити свої позиції на ринку. Зважаючи на високу рентабельність та доступну ціну, новий продукт має всі шанси на успіх серед споживачів. Завдяки збільшенню кількості споживачів, які знайомі з в'яленими помідорами через свій досвід проживання за кордоном, очікується зростання попиту на цю продукцію в Україні. В'ялені помідори можуть бути використані як інгредієнт для різноманітних страв, що розширює потенційну аудиторію споживачів.

Результати аналізу, що наведені в таблиці 3.11 дають можливість зробити наступні висновки.

Планується, що в результаті впровадження інвестиційного проєкту чистий прибуток підприємства збільшиться на 37243,65 тис. грн у порівнянні з базовим роком, при цьому чистий дохід від реалізації продукції збільшиться на 265875,63 тис.грн або 13,54% , а собівартість реалізованої продукції збільшиться на 220456,54 тис. грн або на 11,79%. У зв'язку з цими змінами витрати на 1 грн знизяться на 0,01

грн або на 1,54%. Відповідно в проєктному році відбудуться позитивні зміни показників рентабельності: на 1,66% збільшиться рентабельність продажів та на 1,87% – рентабельність продукції.

В результаті впровадження запропонованих заходів фондоддача збільшиться на 0,57 грн або 14,23%, кількість оборотів оборотних коштів збільшиться на 2,08%, середньооблікова чисельність штатних працівників збільшиться на 3 особи, а продуктивність праці 1 працівника підвищиться на 436,32 тис. грн або 15,50%.

Покращення техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності ТОВ «Волиньхолдінг» після впровадження заходу свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства від реалізації інвестиційного проєкту.

Впровадження виробництва в'ялених помідорів на ТОВ «Волиньхолдінг» є доцільним.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження концепцій сталого та інклюзивного розвитку можна дійти висновку про їхню значущість для українського суспільства. Сталий розвиток є комплексним підходом, що задовольняє поточні потреби, зберігаючи можливості для майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Він включає економічне зростання, соціальну інтеграцію та охорону навколишнього середовища. Інклюзія є важливим елементом цього процесу, забезпечуючи рівні можливості для всіх людей, незалежно від їх походження чи обставин. Це передбачає залучення кожного до суспільних процесів та справедливий доступ до ресурсів і можливостей.

Інклюзія забезпечує рівні можливості для участі у соціальних, економічних та політичних процесах, що є важливим для досягнення сталого розвитку. Вона сприяє зменшенню соціальної нерівності, більш справедливому розподілу влади та ресурсів, гармонійному співіснуванню людей і соціальній справедливості. Це дозволяє кожному зробити внесок у розвиток суспільства.

Основи теорії інклюзивного розвитку формуються на основі концепції сталого розвитку, яка спирається на п'ять ключових принципів: злагоджене поєднання збереження природи та соціального розвитку, задоволення базових потреб людини, досягнення рівності та соціальної справедливості, забезпечення можливості соціального самовизначення та розмаїття культур, а також підтримання екологічної рівноваги.

Збалансованість економічних, соціальних та екологічних аспектів на підприємстві сприяє створенню конкурентних переваг. Підвищення конкурентоспроможності через сталий розвиток проявляється у корпоративній соціальній відповідальності, покращенні ринкових позицій та раціональному використанні ресурсів. Підприємства поєднують соціальний, економічний розвиток та охорону довкілля, працюючи над захистом природи та забезпеченням добробуту за допомогою наукових досліджень та передових технологій.

Проаналізовані практики впровадження концепцій сталого та інклюзивного розвитку у стратегію управління підприємств демонструють активне

використання цих принципів у різних секторах бізнесу. Підприємці створюють моделі бізнесу, що дозволяють працювати людям з інвалідністю, ветеранам, малозабезпеченим групам населення, жертвам насильства тощо. Взаємозв'язок між сталим та інклюзивним розвитком створює можливості для справжнього прогресу і формування суспільства, в якому кожна людина відчуває себе важливою та визнаною. Це також сприяє економічному зростанню та зменшенню негативного впливу людської діяльності на довкілля.

Незважаючи на складні обставини, такі як повномасштабна війна, бойкот споживачів через співпрацю Nestlé S.A. з країною-агресором, та висока плинність кадрів через від'їзд працівників у безпечні місця або за кордон, ТОВ «Волиньхолдінг» продовжує отримувати прибуток. Хоча фінансові показники значно зменшилися порівняно з довоєнним періодом, це свідчить про ефективний менеджмент і гнучкість у реагуванні на виклики. Незважаючи на скорочення вирощування помідорів, соняшникової олії та гірчиці в 2022-2023 роках через війну, ситуація поступово відновлюється. Відновлення виробництва в цих галузях є позитивним сигналом для підприємства, оскільки це дозволить збільшити обсяги виробництва та розширити бізнес.

Стійкість сектору виробництва прянощів та приправ підтверджується динамікою індексів виробництва та обсягами реалізації продукції, що вказує на можливості для подальшого росту і розвитку ТОВ «Волиньхолдінг». Підприємство зобов'язане впроваджувати принципи сталого розвитку, що є основою корпоративної стратегії компанії Nestlé в Україні, яка володіє 100% акцій торчинського підприємства. Це позитивно вплине на конкурентоспроможність підприємства та зробить внесок у соціально-економічний розвиток суспільства.

Конкурентна боротьба та зміна вимог споживачів вимагають постійного вдосконалення та впровадження інновацій. ТОВ «Волиньхолдінг» важливо інвестувати у дослідження та розробки, щоб залишатися конкурентоспроможними. Підприємство має орієнтуватися на глобальні тенденції, такі як зростання попиту на органічні, натуральні та екзотичні прянощі та приправи, і розвивати відповідні напрями. Перспективним є впровадження

стратегій ризик-менеджменту та пошуку нових ринків збуту для забезпечення стійкого розвитку в нестабільних умовах.

Впровадження виробництва в'ялених помідорів у дой-пак упаковці є стратегічно важливим кроком для ТОВ «Волиньхолдінг». Це дозволить розширити асортимент продукції, задовольнити зростаючий попит на в'ялені помідори в Україні та зміцнити позиції на ринку. Попит на в'ялені помідори постійно зростає завдяки їхньому унікальному смаку та широким кулінарним можливостям. Вони можуть використовуватися як самостійний продукт або як інгредієнт для різних страв, що робить їх привабливими для широкого кола споживачів.

Результати аналізу показують, що впровадження інвестиційного проєкту збільшить чистий прибуток підприємства на 37243,65 тис. грн у порівнянні з базовим роком, чистий дохід від реалізації продукції збільшиться на 265875,63 тис. грн або 13,54%, а собівартість реалізованої продукції збільшиться на 220456,54 тис. грн або на 11,79%. Витрати на 1 грн знизяться на 0,01 грн або на 1,54%. Відбудуться позитивні зміни показників рентабельності: рентабельність продажів зросте на 1,66%, а рентабельність продукції на 1,87%.

Капітальні вкладення в оборотні кошти та спеціалізоване обладнання для виробництва нового виду продукції демонструють високу економічну ефективність. Розрахунки показують, що без врахування дисконтування інвестиції окупляться за 1,89 року. При врахуванні дисконтування строк окупності становитиме 3,21 року. Це свідчить про швидку віддачу від вкладених коштів і обґрунтованість інвестиційного проєкту. Такий результат підтверджує доцільність інвестування в новий вид продукції та вказує на потенціал для стійкого розвитку підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боголюбов В.М. та ін. Стратегія сталого розвитку: Підручник. За редакцією професора В.М.Боголюбова. Київ : ВЦ НУБПУ, 2018. 446 с.
2. Лазоренко Т.В. Сталий розвиток як основа економічного зростання підприємства. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи. Збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції. 2021. С. 90–91.
3. Командровська В.Є. Еволюція підходів до формування концепції сталого розвитку підприємства. Інноваційна економіка. 2023. № 4. С. 90–97. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/1141>.
4. Лазоренко Т., Шолом І. Теоретичні засади концепції управління стійким розвитком підприємства. Галицький економічний вісник. 2020. Т. 67, № 6. С. 175–184. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.06.175.
5. Дідух С.М. Інклюзивний розвиток агропродовольчих вертикальноінтегрованих компаній України: монографія. Одеса : Астропринт, 2020. 168 с.
6. Яковенко Я. Концепція управління стійким розвитком підприємств. Вісник ХДУ Серія Економічні науки. 2019. № 36. С. 75–81.
7. Пилипенко С.М. Стратегічне управління підприємством на засадах концепції сталого розвитку. Економіка та суспільство. 2020. Випуск № 21. С. 79–85. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/33/32>
8. Грицина Л. Принципи сталого розвитку підприємств: порівняльний аналіз. Економічний дискурс: Міжнародний науковий журнал. 2017. № 1. С. 33–41.
9. Дем'яненко Т.І. Сталий розвиток вітчизняних підприємств в сучасних економічних умовах. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. 2020. Т. 31 (70), № 2. С. 185–188.
10. Global Compact Network Ukraine. Global Compact. URL: <https://globalcompact.org.ua> (дата звернення: 25.04.2024).

11. Цілі сталого розвитку та Україна. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina> (дата звернення: 25.04.2024)
12. Воробйова Н., Гаврилюк С., Литвинова Т. Деякі аспекти інклюзивного розвитку економіки України. Вчені записки Університету «КРОК». 2023. № 1 (69). С. 29–37. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-69-29-37>.
13. Прогнімак О.Д. Інклюзивний розвиток України: перешкоди vs перспективи. Економічний вісник Донбасу. 2018. № 1. С. 187–197.
14. Полінкевич О. М. Інклюзивний розвиток підприємств як вимір економічного зростання. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, 2019. №15(43). с.48–52.
15. Сергієнко І.Г., Ксендзук В.В. Роль інклюзії у досягненні Національних цілей сталого розвитку. Економіка, управління та адміністрування. 2023. № 4 (106). С. 115–122. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2023-4\(106\)-115-122](https://doi.org/10.26642/ema-2023-4(106)-115-122)
16. Степаненко Т.О. Теоретичні та методичні засади сталого розвитку підприємства. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Т. 31 (70), № 6. С. 136–141.
17. Каткова Н.В., Мурашко І.С. Алгоритм реалізації механізму сталого розвитку підприємства. Бізнес Інформ. 2019. № 2. С. 271–276.
18. Внесок українського бізнесу в реалізацію Україною Цілей сталого розвитку 2016-2020 рр. ГО «Центр «Розвиток КСВ». 2021. 23 с.
19. Самофатова В.А. Забезпечення сталості та інклюзивності розвитку малого та середнього підприємництва в повоєнний період. Економіка та суспільство. 2023. № 57.
20. Федерація канадських муніципалітетів / Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст». Кейс-стаді Соціальне підприємництво та інклюзія: досвід українських міст. 2020. 52 с.

21. Жіноче та інклюзивне підприємництво. ШоТам. URL: <https://shotam.info/zhinoche-ta-inkliuzyvne-pidpriemnytstvo/> (дата звернення: 25.04.2024).

22. Результати дослідження жіночого підприємництва в Україні в умовах повномасштабної війни. Дія.Бізнес. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/women-entrepreneurship/rezultati-doslidzenna-zinocogo-pidpriemnictva-v-ukraini-v-umovah-povnomasstabnoi-vijni> (дата звернення: 25.04.2024).

23. Звіт зі створення спільних цінностей Nestlé в Україні 2021-2022. Nestlé в Україні, 2023. 27 с.

24. У чому секрет успіху торгової марки «Торчин»? Газета «Волинь». 2015. URL: <https://www.volyn.com.ua/news/51367-u-chomu-sekret-uspikhu-torgovoi-marki-torchin.html> (дата звернення: 25.04.2024).

25. Історія успіху Торчин: Історія та досягнення бренду Торчин. WeLoveBrands: веб-сайт. URL: <https://welovebrands.com.ua/ua/brendomaniya/torchyn-brend/> (дата звернення: 16.02.2024).

26. Товариство з обмеженою відповідальністю «Волиньхолдінг»: Фінансова звітність згідно з МСФЗ за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року, разом зі Звітом незалежного аудитора. Nestlé. URL: https://www.nestle.ua/sites/g/files/pydnoa316/files/2023-08/ТОВ%20Волиньхолдінг_Фінансова%20звітність%20за%202022рік%20зі%20звітом%20незалежного%20аудитора.pdf.

27. Чубарко В. Від України до Чилі: як волинський "Торчин" завойовував світові ринки. Конкурент: веб-сайт. URL: <https://konkurent.ua/publication/7583/vid-ukrayini-do-cili-yak-volinskij-torchin-zavojovuvav-svitovi-rinki-/> (дата звернення: 16.02.2024).

28. Як українське підприємство з волинського селища стало частиною всесвітньої корпорації «Nestlé» та вийшло на європейський ринок. Експерсія виробництвом. Волинь Online: веб-сайт. URL: <https://volynonline.com/yak-ukrayinske-pidpriemstvo-z-volinskogo-selishha-stalo-chastinoyu-vsesvitnoyi->

korporatsiyi-nestle-ta-viyshlo-na-yevropeyskiy-rinok-ekskursiya-virobnitstvom/ (дата звернення: 18.02.2024).

29. Nestlé в Україні у 2024 р. планує зростання обсягів виробництва. Інтерфакс-Україна: веб-сайт. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/937093.html> (дата звернення: 18.02.2024).

30. Nestlé в Україні. Nestlé: веб-сайт. URL: <https://www.nestle.ua/aboutus/nestleinukraine> (дата звернення: 18.02.2024).

31. Торчин. Nestlé: веб-сайт. URL: <https://www.nestle.ua/brands/culinary/torchin> (дата звернення: 20.02.2024).

32. "Господар" - сталий розвиток сільського господарства. Nestlé: веб-сайт. URL: <https://www.nestle.ua/media/article/господар-сталий-розвиток-сільського-господарства> (дата звернення: 20.02.2024).

33. Топ-10 компаній-експортерів воєнного часу. АППУ: веб-сайт. URL: <https://appu.org.ua/main-news/top-10-kompanij-eksporteriv-voennogo-chasu/> (дата звернення: 20.02.2024).

34. Державна служба статистики України. [Веб-сайт]. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 22.02.2024).

35. У світовому рейтингу Україна опинилася на 19 місці з виробництва томатів. Landlord: веб-сайт. URL: <https://landlord.ua/news/u-svitovomu-reitynhu-ukraina-opynylasia-na-19-mistsi-z-vyrobnytstva-tomativ/> (дата звернення: 23.02.2024).

36. На заході України виробництво томатів повернулося на довоєнний рівень. Landlord: веб-сайт. URL: <https://landlord.ua/news/na-zakhodi-ukrainy-vyrobnytstvo-tomativ-povernulosia-na-dovoiennyi-riven/> (дата звернення: 23.02.2024).

37. Служба новин. Через війну в Україні врожай помідорів зменшився у 2 рази. Куркуль – онлайн-асистент фермера: веб-сайт. URL: <https://kurkul.com/news/33480-viyna-na-chvert-skorotila-virobnitstvo-ovochiv-v-ukrayini> (дата звернення: 24.02.2024).

38. Агроновини. Україна збільшить виробництво томатів на переробку до 600 тис.т. AgroPortal.ua: веб-сайт. URL:

<https://agroportal.ua/news/rastenievodstvo/ukrajina-zbilshit-virobnictvo-tomativ-na-pererobku-do-600-tis-t> (дата звернення: 22.02.2024).

39. Економічна правда. Український агросектор в комі. Що показав аналіз останніх даних Держстату. Економічна правда: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/weeklycharts/2023/06/27/701605/> (дата звернення: 23.02.2024).

40. Тарасовський Ю. Заборона експорту в ЄС. Аграрії вимагають від Мінекономіки заходів у відповідь. Forbes.ua: веб-сайт. URL: <https://forbes.ua/news/zaborona-eksportu-v-es-agrarii-vimagayut-vid-minekonomiki-zakhodiv-u-vidpovid-25042023-13286> (дата звернення: 24.02.2024).

41. Україна збільшила виробництво та експорт соняшникової олії на 25,4%. Укрінформ - актуальні новини України та світу: веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3759509-ukraina-zbilsila-virobnictvo-ta-eksport-sonasnikovoi-olii-na-254.html> (дата звернення: 28.02.2024).

42. Агроновини. Посівна-2023: чи потрапить гірчиця до переліку перспективних культур. AgroPortal.ua: веб-сайт. URL: <https://agroportal.ua/publishing/infografika/posivna-2023-chi-potrapit-girchicya-do-pereliku-perspektivnih-kultur> (дата звернення: 28.02.2024).

43. Державна митна служба України. [Веб-сайт]. URL: <https://customs.gov.ua> (дата звернення: 23.02.2024).

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет

ННІ прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е. Вейнштейна
Кафедра економіки промисловості
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма «Економіка підприємства»

ДОДАТКИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

**на тему: «Реалізація принципів сталого та інклюзивного
розвитку в діяльності ТОВ «Волиньхолдінг»**

Здобувачки _____ Дуковської Я.І.

Керівник _____ д.е.н., проф. Дідух С.М.

Одеса – 2024 рік

Зміст

1. Мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження.
2. Рис. 4. Взаємозв'язок складових концепції сталого розвитку
3. Рис. 5. Глобальні цілі сталого розвитку
4. Рис. 3. Динаміка змін обсягу реалізації прянощів та приправ в Україні, млн.грн
5. Рис. 4. Структура експорту готових соусів, кетчупів, гірчиці та приправ у 2023 році
6. Таблиця 1 – Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Волиньхолдінг» за 2021-2022 роки
7. Таблиця 2 – Розрахунок вартості сировини на виробництво 1т в'ялених помідорів
8. Таблиця 3 – Оцінка економічної ефективності інвестиційного проєкту з виробництва нового продукту ТОВ «Волиньхолдінг»
9. Таблиця 4 – Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники ТОВ «Волиньхолдінг»
10. Таблиця 5 – Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «Волиньхолдінг» до та після впровадження заходу

Додаток 1

Метою даної роботи є дослідження стану та перспектив реалізації принципів сталого та інклюзивного розвитку на підприємстві, а також визначення їхнього впливу на ефективність управління та соціальну відповідальність бізнесу.

Для досягнення поставленої мети роботи сформульовано наступні завдання:

дослідити сутність концепції сталого та інклюзивного розвитку;

1) систематизувати стратегії та підходи до реалізації сталого та інклюзивного розвитку в підприємницькій діяльності;

2) узагальнити досвід та перспективи впровадження сталого та інклюзивного розвитку на українських підприємствах;

3) дослідити ринок холодних соусів України;

4) представити характеристику ТОВ «Волиньхолдінг»;

5) провести аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «Волиньхолдінг»;

6) дослідити застосування концепції сталого розвитку у діяльності ТОВ «Волиньхолдінг»

7) запропонувати та обґрунтувати інвестиційний проект у контексті реалізації принципів сталого та інклюзивного розвитку в діяльності ТОВ «Волиньхолдінг».

Об'єктом дослідження є процес впровадження та функціонування концепції сталого та інклюзивного розвитку в стратегію управління підприємством.

Предметом дослідження є практичні аспекти використання концепцій сталого та інклюзивного розвитку: принципи, механізми та підходи до їх впровадження у стратегію підприємства.

Додаток 2

Рис. 1. Взаємозв'язок складових концепції сталого розвитку

Додаток 3

1. Подолання бідності	10. Зменшення нерівності
2. Подолання голоду	11. Сталий розвиток міст та громад
3. Міцне здоров'я	12. Відповідальне споживання
4. Якісна освіта	13. Боротьба зі зміною клімату
5. Гендерна рівність	14. Збереження морських ресурсів
6. Чиста вода та належні санітарні умови	15. Збереження екосистем суші
7. Доступна та чиста енергія	16. Мир та справедливість
8. Гідна праця та економічне зростання	17. Партнерство заради сталого розвитку
9. Інновації та інфраструктура	

Рис. 2. Глобальні цілі сталого розвитку

Додаток 4

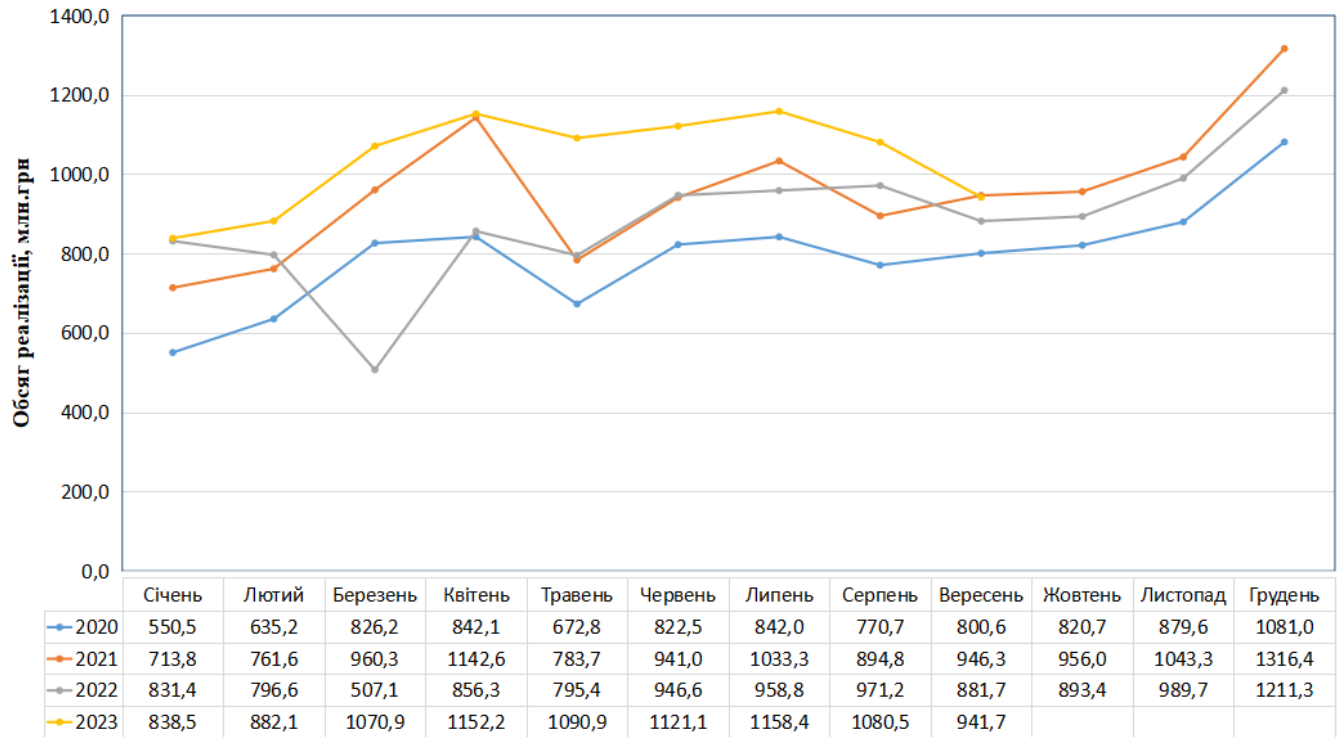

Рис. 3. Динаміка змін обсягу реалізації прянощів та приправ в Україні, млн.грн

Додаток 5

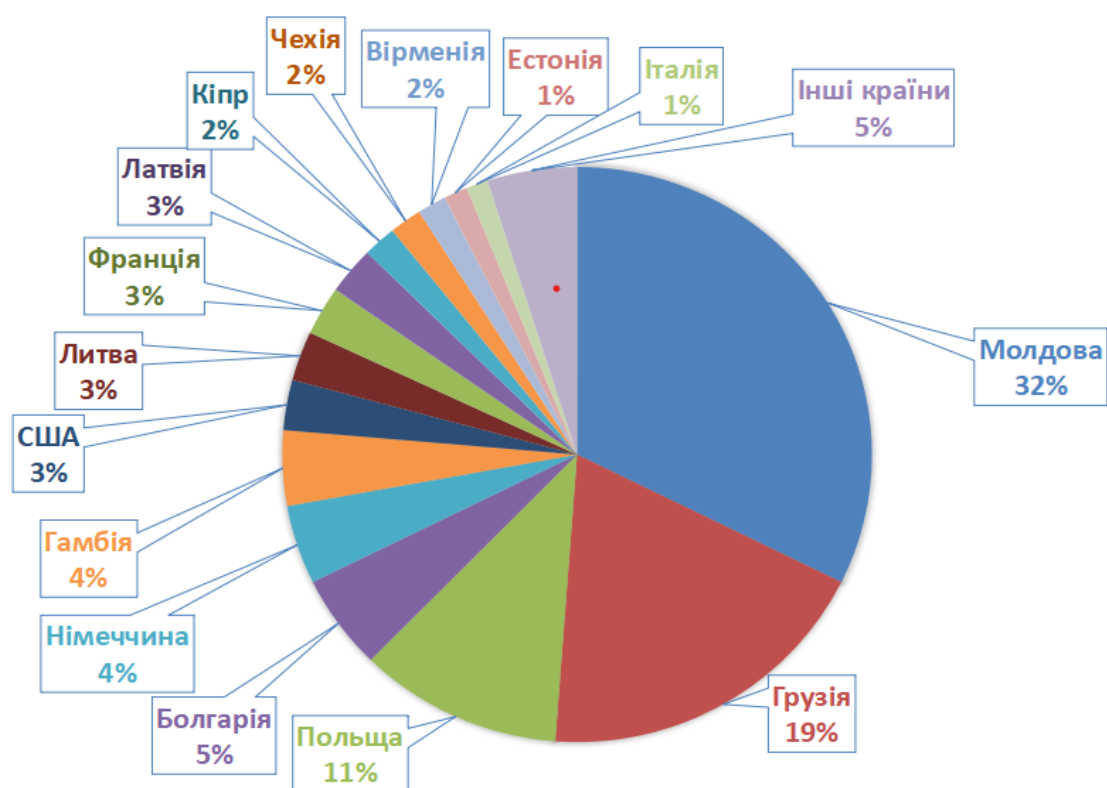

Рис. 4. Структура експорту готових соусів, кетчупів, гірчиці та приправ у 2023 році

Додаток 6

Таблиця 1

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності
ТОВ «Волиньхолдінг» за 2021-2022 роки

Показник	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, т	250 000	250 000	0,00	0,00
2. Фактично вироблено продукції, т	232 655	235 000	2 345,00	1,01
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,93	0,94	0,01	1,08
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	1 817 930	1 836 253	18 323,00	1,01
- у порівнянних цінах, тис. грн	1 538 770	1 652 628	113 858,00	7,40
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	1 717 839	1 963 184	245 345,00	14,28
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	390 889	454 770	63 881,00	16,34
7. Фондовіддача, грн/грн	3,156	4,038	0,88	27,95
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	633 083	620 421	-12 662,00	-2,00
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, оборотів	2,713	3,164	0,451	16,62
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	645	587	-58	-8,99
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	2 385,69	2 815,38	429,69	18,01
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	1 733 540	1 938 180	204 640,00	11,80
- матеріальні витрати	1 496 023	1 681 963	185 940,00	12,43
- витрати на оплату праці	113 171	124 835	11 664,00	10,31
- відрахування на соціальні заходи	24 591	27 162	2 571,00	10,46
- амортизація	32 564	37 735	5 171,00	15,88
- інші операційні витрати	67 191	66 485	-706,00	-1,05
13. Витрати на 1 гривню виробленої / реалізованої продукції, грн	0,970	0,953	-0,02	-1,75
14. Матеріалоемність, грн	0,871	0,857	-0,01	-1,61
15. Повна собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати), тис. грн	1 667 112	1 870 016	202 904,00	12,17
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	10972	43454	32 482,00	296,04
17. Чистий прибуток, тис. грн	6026	2247	-3 779,00	-62,71
18. Рентабельність продажів,%	0,35	0,11	-0,24	-
19. Рентабельність продукції,%	0,63	2,23	1,60	-

Додаток 7

Таблиця 2

Розрахунок вартості сировини на виробництво 1т в'ялених помідорів

Найменування сировини	Витрати на 1т, кг	Ціна 1 од. сировини, грн	Вартість сировини, грн/т
1. Основна сировина:			
Помідори сливовидного сорту	8 000	20	160 000
2. Інша сировина:	-	-	-
Сіль	20	5	90
Цукор	20	29	580
Часник сушений гранульований	8	250	2 000
Базилік	8	135	1 080
Олія соняшникова	372	30	11 160
Усього	8 428	-	174 910
2. Транспортно-заготівельні витрати на сировину	-	-	3 498
Усього витрати на сировину	-	-	178 408

Додаток 8

Таблиця 3

Оцінка економічної ефективності інвестиційного проєкту з виробництва нового продукту ТОВ «Волиньхолдінг»

Показники	Період реалізації проєкту, роки					Усього
	0	1	2	3	4	
ІС, сума інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	70661,85					70661,85
ЧІ, чиста (приведена) вартість інвестованих у проєкт коштів, тис. грн	70661,85					70661,85
Грошовий потік від проєкту, тис. грн		37398,53	37398,53	37398,53	37398,53	149594,13
Середньозважена вартість капіталу (СВК), % (ф.5)		30,00				
Коефіцієнт дисконтування		0,77	0,59	0,46	0,35	
Дисконтований грошовий потік у році, тис. грн		28768,10	22129,31	17022,55	13094,27	81014,22
Дисконтований грошовий потік наростаючим підсумком, тис. грн		28768,10	50897,41	67919,96	81014,22	
Приріст дисконтованого чистого прибутку від проєкту, тис. грн		28648,96	22037,66	16952,05	13040,04	80678,71
Чистий дохід (ЧД), тис. грн	149594,13- 70661,85 =					78932,28
Чистий приведений дохід (NPV), тис. грн	81014,22 - 70661,85 =					10352,37
Внутрішня норма доходності (IRR),%	функція «ВСД» з Excel					38,57
Індекс доходності (ІД)	81014,22 /70661,85 =					1,15
Період окупності (ПО), роки	70661,85/37398,53 =					1,89
Період окупності з врахуванням дисконтування (ПОдис.), років	3+((70661,85-67919,96)/ 13040,04) =					3,21
Рентабельність інвестицій (Ri) за весь період реалізації проєкту, %	= 80678,71/70661,85/4*100 =					28,54

Додаток 9

Таблиця 4

Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники ТОВ «Волиньхолдінг»

Найменування заходів	Інвестиції, тис. грн			Зміни показників діяльності підприємства (±)										
	Усього	У тому числі в		Обсяг реалізованої продукції , тис. грн	Собівартість, тис. грн						Чисельність, осіб	Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	Чистий прибуток, тис. грн	Строк окупності інвестицій, років
		основні засоби (нематеріальні активи)	оборотні кошти		Усього	у тому числі:				Інші витрати				
						Матеріальні витрати	Витрати на оплату праці	Відрахування на соціальні заходи	Амортизація основних фондів					
Лінія з виробництва в'ялених помідорів	70661,85	985,32	69676,53	265875,63	220456,54	216509,31	351,23	0,65	154,88	3595,34	3	45419,09	37243,65	3,21

Додаток 10

Таблиця 5

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ
«Волиньхолдінг» до та після впровадження заходу

Показник	2022 рік	Проект	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1. Середньорічна виробнича потужність, т	250000	250000	0,00	0,00
2. Фактично вироблено продукції, т	235000	235474	474,00	0,20
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,94	0,94	0,00	0,20
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	1836253	2102129	265875,63	14,48
- у порівнянних цінах, тис. грн	1652628	1918503,63	265875,63	16,09
5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	1963184	2229059,63	265875,63	13,54
6. Середньорічна вартість основних фондів основного виду діяльності, тис. грн	454770	455755,32	985,32	0,22
7. Фондовіддача, грн/грн	4,038	4,612	0,57	14,23
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	620421	690097,53	69676,53	11,23
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, об.	3,16	3,23	0,07	2,08
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	587	590	3,00	0,51
11. Продуктивність праці, тис. грн /особу	2815,38	3251,70	436,32	15,50
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	1938180	2158636,54	220456,54	11,37
- матеріальні витрати	1681963	1898472,31	216509,31	12,87
- витрати на оплату праці	124835	125186,23	351,23	0,28
- відрахування на соціальні заходи	27162	27162,65	0,65	0,00
- амортизація	37735	37889,88	154,88	0,41
- інші операційні витрати	66485	70080,34	3595,34	5,41
13. Витрати на 1 гривню виробленої / реалізованої продукції, грн	0,953	0,938	-0,01	-1,54
14. Матеріалоемність, грн	0,8568	0,8567	0,00	-0,01
15. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	1870016	2090472,54	220456,54	11,79
16. Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн	43454	88873,09	45419,09	104,52
17. Чистий прибуток, тис. грн	2247	39490,65	37243,65	1657,48
18. Рентабельність продажів, %	0,11	1,77	1,66	-
19. Рентабельність продукції, %	2,24	4,11	1,87	-